

www.uns.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т

СВЕСКА XII.

Сарајево, Децембер 1895.

год. IX.

Власник: АЕМ. Консистоарија.

Уредник: Ст. Н. Давидовић, протојереј

ОКРУЖНИЦА.

Патријаршиска и Синодална посланица Впреосвећеној и Преосвећеној у Христу браћи Митрополотима и Епископима, свештенству и целом благочестивом и побожном православном живљу најсветијег апостолског и патријаршијског престола Цариградског

„Опомињите се својих учитеља, који вам казиваше ријеч Божију, гледајте на свршетак њихова живота и угледајте се на вјеру њихову. Исус Христос јуче је и данас онај исти и «авијек» (Јев. 13, 7—8).

1. Великим је болом обузета и дубоко ожалошћена свака побожна и православна душа, која се искрено залаже за славу Божију, гледајући, да непријатељ добра и човјекоубица, још из почетка потрекнут завишћу човјечанског спасења не престаје никако сијати разни коров и кукољ у њиви Господњој, који угушује растење жита, и у коме се од вајкала појављује јеретички кукољ — у цркви Божијој, који је често пута сметао и смета у Христу спасење човјечанскога рода, и који као сјеме лукаво и трули дио праведно се сијече и одваја од здравога тјела православне саборне Христове цркве. Тако

је у последња времена лукави тај демон оцијенио од православне Христове цркве све народе на западу, уселив у римске јепископе мисли, прекомјерно лажне уобразиље, из које се изродише разне новотарије, бесмислене и противјеванђејске. И не само то, него од времена на вријеме труде се свим силама римпапе и муче се, да како потчине себи и својим заблудама православље на истоку, које је поповријеђено, чисто и традиционално очувало вјеру, тражећи сједињење саборне Христове цркве, на начин њима својствен, прост неосновап.

2. И тако садањи блажењејши папа римски

Лав XIII., поводом свога јепископског јубилеја, обнародовао је мјесеца јула прошле Спаситељске године окружну посланицу, упућену на владоце и народе цијеле васељене, којом позива уједно и нашу православну саборну и апостолску Христову Цркву, да се сједини с папским Престолом, и то сједињење, мисли, може бити само, ако се призна: његово архијерејско првенство и највиша духовна и свјетовна власт цијеле Цркве, и ако се призна за јединог намјесника Христовог на земљи и дјелиоца сваке благодати.

3. Свако хришћанско срце дужно је, да жели сједињење цркава, а нарочито васељенско православље, које је задахнуто истинитим духом побожности, имајући у виду божанствени циљ, ради којег је установљена црква од Богочовјека и Спаситеља нашег Христа, ватрено жели то сједињење цркава у једном правилу вјере, и на основу апостолског и традиционалног учења, *гдје је доиста, камен крајуголни сам Исус Христос* (Ефес, 2, 20). И за то се свакодневно у својим јавним молитвама моли Господу, да скупни у једно растурене и поврати заблуђеле на прави пут истине, који једини води к животу свих т. ј. *јединородном сину и слову Божијем, Господу нашем Исусу Христу* (Јов. 14, 6). Сагласво овакој светој тежњи, и овим путем, наша православна Христова Црква, *готова је свакад, да прими сваки предлог о сједињењу*, ако само римски јепископ одбаци једанпут за свагда, самовољом уведене у цркви својој, многе и разне противјеванђељске новотарије, које су изазвале жалосне оцјепљење Цркава, источне и западне и повратити се на поље светих седам васељенских сабора, који су сакупљени били у духу светом из заступника свих светих Божијих цр-

кава, ради расвјетљења праве вјере и учења против заблуђелих јеретика: и који имају општу потврду и трајност у Цркви Христовој. И ово је православље вазда и списима и окружним посланицама доказивало папској цркви, јасно и отворено, да, све догле, докле она остаје при својим новотаријама, а православна Црква при Божанским и апостолским предањима и установама првих девет вијекова Хришћанства, за које вријеме западне цркве бјеху у заједници и једном учењу с источним црквама, — свака је ријеч о сједињењу узалудна и празна. Ушљед тога смо и ћутали до сада и не сматрасмо за вриједно узети у обзир папску окружницу, о којој је ријеч, мислећи, да је некорисно говорити ушима, које не чују. Али то што папска Црква, од некога времена напусти пут увјеравања и преговора, и на опште чуђење, непојмљиво отпоче саблажњавати свијест простодушнијих Хришћана православних варљивим својим посланицама, *који се јављају у облику Христових апостола* (кор. II, 11, 13.) шиљући све на исток у одијелу и капом на глави као што је прописано и за православне свештенике, и употребљава многа друга и различна средства, ради постигнућа свога прозелитистичког циља, те за то по светој дужности отпуштамо ову патријаршијску и синодалну окружницу, ради очувања православне вјере у благочашћу знајући: да *„чување истинитих канона (правила) озбиљна је дужност свакога, а много више оних, који су се удостојили да управљају и брину о другима“* (Фотија писмо 3, § 10).

4. Постоји, као што је речено, света и срдачна жудња свете саборне и апостолске Христове Цркве за сједињењем оцјепљених Цркава с њом у једном ка-

нону (правилу) вјере; и без овога онемогућено је свако јединство у вјери и постигнуће жеље о сједињењу Цркава. И кад тако стоје ствари, овда се доиста чудимо, да Блажењејши Папа Лав XIII. и ако и сам признаје истинитост овога пада у очевидну противурјечност изјављујући с једне стране, да истинитост јединства лежи у истинитом и једном вјеровању, а с друге опет, да свака црква и послје сједињења може чувати и држати своје догме и канонске одредбе, па ма ове биле и различне од папске Цркве, као што се види из новије енциклике Блажењејшег од 30. Новембра 1894. год. јер је противурјечност очевидна у томе кад у једној и истој Цркви, један вјерује, да свети дух исходи од оца, а други да исходи и од оца и сина, један кропи или облива (ραντισμος) а други погружује три пут у воду (Βαπτισμα); један употребљује квасни хљеб у Светој тајни Божанске евхаристије (ἔνζυμος), а други неквасни (ἄζυμος); један причешћује народ из Св Чаше; а други то чини само Св. Хлебом и овоме подобно. Што дакле причињава ова противурјечност поштовање према јеванђелским истинама Св. Христове Цркве и упоредно попуштање и признање оних, или шта друго, о томе нећемо говорити.

5. Ну ако би кад год било, да се прије ка остварењу ове побожне жеље — сједињењу Цркава, прије свега биће нужно, да се одреди једно опште начело и основ; а такво сигурно и опште начело и основа не може друго шта бити, него учење јеванђелско и седам светих Васељенских Сабора. Држећи се, дакле, ова учења, које бјеше опште за Цркве, источну и западну, до оцјепљења, дужни смо са искреном вољом и жељом испитати и увидити ову истину: Како је вје-

ровала тада цјелокупна на истоку и западу једна, света, саборна и православна апостолска Христова Црква, и држати то неповријеђено и непредругојачено. Све пак, што је у доцнија времена додато или одбачено, непремјена је и света дужност свакога, ако искрено тражи славу Божију више своје славе, да у духу побожности и благочашћа исправи све то, имајући на уму, да ако остане при својим заблудама и извртању истине, узима на себе тешку одговорност пред неумитним судом Христовим. Кад о овоме говоримо, никако не мислимо на разлике, које се односе на типичне свештене одредбе и пјесме, или свештене одежде, и томе слично, које су разне, као и у старо доба, и које најмање вређају суштину и јединство у вјери, него на оне битне разлике, које се односе на Богодане догмате вјерске и на Богом установљену канонску управу Цркава „У њима (догмама) није вјера оно што није утврђено, вели Свештени Фотије, ниши пак опште и заједничко одбацавање уставова, него оно, што у једни установили па и узаконили, други да чувају и шим чуварима не чиниши неправду, а и безаконје над онима, који не примају шпа противно ономе, што је установљено; и право би било кад би сваки мислио и држао је онако, како је одређено“.

(Фот. писмо 3. § 6).

6. И сад, у овој светој цијељи сјединења, источна православна и саборна Христова Црква готова је да прими и призна свом душом, ако би се десило, да је што искварила или да не држи и чува све, што су пре деветога вијека сагласно признавале источна и западна Црква; и ако из учења Божанских отаца и Богом сабраних Васељенских Сабора докажу западњаци, да је се читао калгод прије деветога вијека Символ вјере с додатком у православној тада западној римској Цркви, или да је употребљавала она неквасни хљеб, или при-

знавала учење о ватри чистилица, обливање мјесто погружења (τὸ βάπτισμα ἀντὶ τοῦ Βαπτισματος) нескрвно зачеће приснодјеве, свјетовну власт, или непогрјешимост и апсолутно господарство јепскопа Римског, — нећемо онда имати шта рећи; међу тим јасно се показује и види, као што то признају и сами латини, љубитељи истине, да источна и православна Саборна Христова Црква држи и чува старе предане јој догме, које су у опште тада биле признате на истоку и на западу, а да је западна преиначила ове разним новотаријама, и онда је јасно чак и за малу дјецу, да природнији пут за сјединење јесте, повратак западне цркве ка старом догматском и управном стању; за то, што се вјера не измјењује временом или приликама, него остаје свакад и свуда иста, јер је, *једно тијело, један дух, вели, као штосте и позвани у једном наду звања свога; један Господ једна вјера, једно крштење; један Бог и отац свију, који је над свима и кроза све, и у свима нама.* (Ефес. 4, 4—6).

7. Једна, дакле, света саборна и апостолска Црква седам Васељенских Сабора вјеровала је и догматизирала сагласно јеванђелским ријечима, да св. Дух исходи од оца, али на западу од IX. већ вијека, почеше вријеђати и извртати свети символ вјере, састављен и утврђен Васељенским Саборима, и самовољно се проносила мисао, да свети дух исходи и од сина. Сигурно ће бити, да је познато папи Лаву XIII, да православни предходник и имењак његов, Лав III., 809. г. саборно је одбацио и жигосао против-јеванђелски и неумјесни овај додатак „и од сина“ (filioque) и нацртао неповријеђено и без икаквог додатка свети символ I. и II. Васељенског Сабора на двије саборне таблице грчки и латински, с примједбом: *Ово је ставио Лав за*

љубав и ради чувања православне вјере“ (Haec Leo posuit amore et cautela fidei orthodoxae) (Види Анастасија презвитера и библиотекара римског „Vitam Leonis III.“ — Живот Лава III. у животопису папа) А свети Фотије помињући рад православног папе римског Лава III. против јеретика, у познатом свом писму упућеном митрополиту Аквилејском у Италији, изражава се овако: Јер, и Лав римски архијереј, снај стари и опет последије њега нови Лав, једно су и исто-мислили о саборној и апостолској Цркви, о светим архијерејима прије њих и апостолским установама; као што се види: први је много допринио да се састане четврти, Свети Васељенски сабор, пославши од своје стране заступнике из свештених људи, и своје рођено писмо, у коме и Несторија и Јевтихија укорава и осуђује, и у коме се види, да свети дух по ранијим саборским одлукама исходи од оца, а не и од сина. Тако исто и доцније Лав, вјером па и звањем исти. Овај топли ревнитељ побожности, није дозвољавао ни на који начин, и никако, да се варварским језиком вријеђа наше благочесливо учење; јелинским гласом даде се, као што бјеше у почетку речено, онима на западу славити и богословествовати Свету Тројицу. И не само ријечју и запо-вијешћу да је то тражио, него је и на таблицама неким у облику неких стубова, написао и на вратима црквеним утврдио и ставио тако на углед свакоме, како би свима било лакше изучавати благочашће и уклонити метод, скривених и празнословних, који оскврњава благочашће наших Хришћана, и (δεύτερον αἴτιον εἰσαγεῖν παρὰ τὸν πατέρα) τὸν Υἱὸν τοῦ ὁμοτίμως τῆ γεννηθέντι Υἱῷ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐρρορευομένου Πνεύματος и не само да су ова два свештена човјека, од оних, који су на западу свијетлили својом побожношћу

WWW.UN
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

и неповријеђено сачували све, јединствени на западу, него и у осталим земљама не бјеше довољан број. — Писмо 5. § 3). Исто тако, да једва у X. вијеку или у почетку једанајестог, уведен је званично и у Риму, у свети *символ вјере* против-јеванђелски и недозвољени онај додатак, и по што остаје при својим новачењима римска црква и не враћа се догмама Васељенских Сабора, узима ова потпуну одговорност пред једном, светом Саборном и апостолском Христовом Црквом, која се тврдо држи старих одредаба и у свему чува предани јој аманет вјере, покуравајући се тако и апостолској заповијести: „Добри аманет сачувај Духом Светим, који живи у нама; клони се саблажљивих празних разговора и претирања лажно названог разума, којим се неки, хвалећи, ошпадоше од вјере.“ (II Тим. 1, 14—15. I Тим. 6, 20).

8. Једна, света, саборна, и апостолска Црква седам Васељенских Сабора, крстила је трикратним погружењем у води, а папа Целагије опозива заповијест господњу о трикратном погружењу; и у XIII. вијеку још, држало се на западу крштење кроз трикратно погружење, а јасни су свједоци томе, и саме *Погружаонице*, које се још налазе очуване у старијим храмовима у Италији; али у доцнија времена уведено је и примљено у папској Цркви *крошљење и обливање* која остаје још у овој новотарији, ширећи тако све више и ископани њоме јаз. — а православни остајући вијерни апостолском предању и одредбама цркве седам Васељенских Сабора, „*стално се боре за општу шкoвину и отачаско благо здраве вјере.*“¹⁾

9. Једна, света, саборна и апостолска црква седам Васељенских Сабора, по примјеру Спаситеља нашег, вршила је Божанску Евхаристију више од хиљаду година на истоку и на западу квасним хљебом, као што то свједоче и сами папски

богослови, љубитељи истине; али папска Црква, још од једанајестог вијека, учинила је једну новину, тиме, што је у тајну Божанске Евхаристије (*причешће*) увела и употребљава *неквасни хлеб*.

10. Једна, света, саборна и апостолска Црква седам Васељенских Сабора, примила је, да се часни дарови освећују посла молитве за призивање светог духа а кроз благод свештеника, као што то тврде и стари типичи Рима и Француске, но доцније и у томе је римска Црква показала своју новотарију, те је примила самовољно то, да освећење часних дарова бива с возгласом Господњих речи: *Примите једите, што је моје тијело, и пише из ове сви, јер је то моја крв.* (Мат. 26, 27).

11. Једна, света, саборна и апостолска Црква седам Васељенских Сабора, држећи се заповести Господње, *Пише из ове сви* (Мат. 26, 28), давала је причешће свима из свете Чаше, али папска црква од IX. вијека па овамо и овде је увела једну новину, лишавајући истом свјетовњаке причешћа и из Свете Чаше, што је противно заповјести Господњој и општој пракци старе Цркве, чему су се противили, и забрањивали то многи од старих православних римских јепископа.

12. Једна, света, саборна и апостолска Црква седам Васељенских Сабора, држећи се Богодуховенст учења св. писма и од вајкада апостолског предања, моли се и призива милост Божију ради опроштења и успокојења у Господу упокојене браће (Мат. 26, 31. Јевр. 11, 39-тим 4. 8. Макав. II, 12, 48), али апостолска Црква од XII. вијека па овамо измисли и сакупи у лицу папе, као једнога повлашћеног, да умпожава новотарије о ватри чистишту; о преостатку врлина светих и дијелењу ових (за новац) онима, који се моле и овоме

¹⁾ Вас. вел. посл. 243.

слично, — признавајући у једно и савремену награду праведницима прије општег васкресења и суда.

13. Једна, света, саборна и апостолска Црква, седам Васељенских Сабора, исповиједа једно чисто и нескврно од Духа Светога и Марије дјеве надприродно оваплоћење јединица сина и слова Божјег; али западна црква и овде је опет увела једну новотарију, једва пре 40 година, исповиједајући необичну догму, о нескврном зачећу Богородице и приснодјеве Марије, што је непознато у старој Цркви, и што је иначе нападато, у своје вријеме, од стране одличнијих папских Богослова.

14. Ове дакле, између ових двију Цркава створене на западу, као што је речено, важне и битне у вјери разлике, оставља његово Блаженство, и истиче у својој енциклици, као главнија и једини тобож узрок несугласице питање о првенству римског јепископа, и упућује нас на изворе, да потражимо и видимо, шта су мислили праоци наши, и шта смо добили у првој епоци Хришћанства. Ну, проучавајући свете Оце и Васељенске Саборе Цркве првих девет вијекова сазнајемо то, да јепископ Рима никад се није сматрао као највиша власт и непогрјешима глава Цркве, и да сваки јепископ јесте глава и предсједник своје помјесне Цркве, потчињавајући се само саборским, цијеле Цркве одредбама и одлукама као јединим непогрјешимим, и од којег је правила најмање изузетан и јепископ Рима, као што то свједочи Црквена Историја; и једини вјечни Вођ и глава Цркве јесте Господ наш Исус Христос, јер: *Он је глава тијелу Цркве* (Кол. 1, 18.) коју је и својим Божанственим ученицима и апостолима при своме вознесењу рекао: *„И ево, ја сам с вама у све дане до свршетка вијека“* (Мат. 28,

20). У светоме писму, апостол Петар, којег, у извесном циљу, паписте замишљају као основаоца римске Цркве и првога јепископа исте, држећи се апокрифских књига из II. вијека такозваних Псевдиклимендија, примљен је као *раван равнима* на апостолском сабору у Јерусалиму и горко је прекоран на једном мјесту од апостола Павла, као што се види из овога посланице Галаћанима (Гал. 6, 11.) па и оно мјесто у јеванђељу, на које нас упућује Понтификије Рима, *„Ти си Петар, а на овом камену сазидаћу Цркву своју“* (Мат. 16, 18.), познато је са свим и самим папистама, да у прве вијекове Цркве, бјеше предање, и сви без разлике Божански и Свети Оци, са свим другојачије и у духу православном тумаче, и *камен темељац непоколебими, на коме је Господ сазидао своју Цркву, да ју и враћа паклена неће надвластати, подразумијевају мешафорички праву и истиниту исповијест Петрову о Господу, „да је он Христос, син Бога жива“* (Мат. 16, 16.) на којој *исповјести и вјери стојена је непомицно спасителна Еванђелска проповјед свих апостола и њихових пријамника*. Одакле и небесни апостол Павле, тумачећи ове Божанске и богодуховене ријечи, вели: *„По благодати Божијој која ми је дана, ја као премудри нацмар поставих темељ, а други зида у висину; али сваки нека гледа како зида. Јер темеља другог нико не може поставити, осим онога, који је постављен, и који је Исус Христос“*; (I. Кор. 3, 10—11.) у другоме писму, темељ — основ напретка у Христа вјерујућих, или чланова тијела Христа *„које је Црква“* (Колош. 1, 24.) и пишући Јефесцима, назива их све уједно апостолима и пророцима: *„Тако дакле, више нисте шући и дошљаци, него живите са свештима и домаћите Богу; назидани на темељу апостола и пророка, гдје је камен од угла сам Исус Христос.“* (Јефес. 2, 19—20. — упореди I. Петра 2, 4. Открив. 21, 14.). Према овакој садржини благодуховеног учења апостолског о те-

међу и вођи цркве Божије, природно је да свети Оци, узимајући у обзир та апостолека предања и учења, никако нису могли имати нити се могла у њима зачети идеја о апсолутиној власти и првенству апостола Петра и римских јепископа, нити су друго какво тумачење, са свим неприродно и непознато, могли дати Цркви о ономе мјесту у јеванђељу, него истинито и православно, или замислиши у себи и самоволно нову догму о потпуном првенству римског епископа као наследника, тобож, Петровог, јер Цркву римску, није основао у главном, апостол Петар, чији апостолски рад у Риму сасвим је непознат у историји, него небесни апостол незнабожца Павле кроз своје ученике, чија је апостолека служба у Риму иначе свакоме позната, (Види дјела апост. 28, 15. — Рим. 1, 9—15. 15, 15 — 16.).

15. Божански оци поштујући јепископа римског само као јепископа Престоличког града у држави, уступилише му предсједништво — старјешинство части, сматрајући га просто као првог јепископа по реду, т. ј. првог међу равнима, које је старјешинство уступило доцније и Цариградском, када је овај Град постао престоница римске државе, као што о томе свједочи XXVIII. Канон IV. Васељенског Сабора у Халкидону. (Кадифој у Скутари) који између осталог, вели и ово: „исто и ми одлучујемо и установљујемо у погледу повластица најсветије Цркве истога Цариграда, Новог Рима; јер су и престолу Рима Оци даровали повластице. Цак сведоки истоме разлогу, што десет најбољубивијих јепископа признали су једнаке повластице и најсветијем престолу новог Рима“ (превод по Д-р Н. Милашу). Из овога правила види се, да је јепископ римски један у части јепископу Цркве Цариградске и другим осталим независним Црквама, и ни у једном се Канону нити код кога било од светих отаца и случајно налази, да је био или да је сам јепископ Рима вођ саборне Цркве и непогрешиви судија јепископа осталих независних и самоуправних

цркава, или наследник апостола Петра и намјесник Исуса Христа на земљи.

16. Свака помесна автокефална црква на истоку и западу бјеше са свим независна и самоуправна у вријеме седам Васељенских сабора¹⁾; и као што јепископи автокефалних цркава на истоку, иго тако и они у Африци, Италији, Галији, Германији и Британији управљаху стварима својих цркава, сваки кроз своје мјесне Синоде (саборе), немајући никакове мјешавине ни права над њима јепископ Рима, који и сам беше потчињен саборским одлукама. У важним пак питањима која су захтијевала потврду саборне Цркве бјеше сазивање Васељенског сабора, који једини бјеше и јесте највиши у саборној цркви суд. Такав бјеше стари црквени живот; и јепископи бјеху независни један од другог и слободни сасвим сваки у својим границама, држећи се једино одредаба саборских, и сјеђаху право један поред другог у саборима, и ни један од њих никад није захтијевао монархично право над цијелом саборном црквом; и ако су кад и кад, потстрекнути славољубљем, неки јепископи римски захтијевали потпуно право, непознате у цркви апсолутне власти, ови су истинито укоравани и ошамућани. Дакле,

1) Здѣмъ копилнѣ приложили слѣдующія два апостолска правила: никоинскѣ какаго народа подометъ знати перкаго къ нухъ, и признавати его яко гласѣ, о ничево прекъшающаго нухъ власти не творити безъ иги ридѣднѣа! творити же каждолиѣ толко то, что кажетъ по его епархѣи, и до мѣстѣ къ ней принадлежащихъ. Но и перкый никоиже не творитъ безрѣдѣднѣа къ нухъ. Ико тако едѣтъ единоумлиѣ, и прогласитъ Богъ о Господѣ ко екатоль Дѣхѣ. Отца и Сина и Скатый Дѣхѣ“ (Пр. 34. грак. кперкы. сок. прав. 6. и 7. ктор. клок. пр. 2. и 3. третаго — прав. 8. Четверт. прав. 36. 39. и Аитнох. прав. 9).

Епископъ да не дрзаетъ кибѣ предѣлокъ кога епархѣи творити рѣкоположенѣа къ градѣхъ и къ мѣстѣхъ, ииѣ не подчиненныхъ. Ицѣ же обличитъ едѣтъ, ако творити се безъ согласѣа илѣющихъ къ подчиненѣа грады оныѣ или ели: да едѣтъ изкѣрженъ и онъ и потъвлненный отъ него“ (пр. 36). —

очигледна је заблуда и неистинито је тврђење Лава XIII, кад каже у својој енциклици, да прије епохе вел. Фотија, име Римског престола бјеше свето код свих народа хришћанскога свијета, па и сам исток исто тако, здруживши се са западом без отпора, потчињен бјеше римском архијереју, као законитом, тобож-наследнику апостола Петра, сљествено намјеснику Исуса Христа на земљи.

17. За девет вијекова Васељенских сабора источна православна црква никад не признаваше о првенству потпуно достојанство јепископа римских, *те тако никад није била ни потчињена овима*, као што јасно свједочи црквена историја. Независни односи истока према западу јасно се и чисто виде из оно мло врло значајних ријечи великога Василија, које пише и шаље светом Евсевију, јепископу Самасатском, „*Јер доста обожавајући гордост и зле обичаје, све се више пада у гордост и надувеност. И за то ако нам Бог буде милостив, на шта нам је остало потребно? али, ако остане гњев Божији, каква нам је помоћ од западне надувености? која нити следи за истином, нити се даје научити истој, лажним појмовима обузета, чини сад оно, што и раније за вријеме Марцела*“ (писмо 239). И ову независност цркве цариградске у другој половини IX. вијека бранећи и Фотије, онај свештени Јерарх цариградски и свјетилник, предвиђајући предстојећи преврат црквенога живота на западу, трудно се најпре мирним путем да отклони опасност, али римски јепископ Никола I. безграничним својим, и против канонским утицајима на истоку, покушавајући да себи потчини цариградску цркву, довео је ствари и питање до растројства и жалосне несугласице црквене. Прво сјеме ових повлас-

тица апсолутне власти папства бачено је у Псевдоклимендијама, а дотјерано је и обрађено тачно за вријеме овога *Николз*, у такозваним одредбама Псевдоисидоријама, које су апсолутно фалсификати указа (и писама) старих јепископа Рима, на основу којих се против историјске истине и стања цркве у злој намјери проповиједало, да је, тобож, хришћанска старина дала јепископима римским неограничену власт над цијелом саборном црквом.

18. Ове догађаје с болом у души наводимо поново, јер папска црква, и ако признајући већ фалсификат и неистинитост одредаба оних, на којима се оснивају њена потпуна права и повластице, не само да, по својој навици, не тежи повратку канонима и одредабама Васељенских сабора, него и на самом измаку XIX-ог вијека ширећи постојећи већ јаз, званично је прокламовала и непогрешимост јепископа римског на велико чудо хришћанског света! Православна источна и саборна Христова црква осим *неисказано овлашћеног сина и слова Божијег*, никога другог не зна, да је био непогрешним на земљи; па и сам апостол Петар, којег папа мисли да је насљедник, *три пут се одрече Госиода, и два пут је ускорен* од ап. Павла за *неушутност према истини јеванђелској* (гал. 2, 11—14). После је папа *Лизерије* потписао је у IX вијеку *исповједање аријанско*; исто тако *Зосим* у V вијеку држао се јеретичког исповједника, *које је одрицало праотачански гријех: Виргилије* је осуђен у VI вијеку због јереси од V-ог васељенског сабора, а *Опор*, павши у јерес *монотелитску* (Μονο εληται) осуђен је од VI васељенског сабора у VII-ом вијеку као јеретик, и папе посљедници његови признаше и примише осуду његову.

19. Ово све, и тако имајући пред

очима народи на западу, и поступно про-
свјећавајући се ширењем писмености, от-
почеше протестовати против новотарија
и захтјевати, као што бјеше у XV-ом вијеку
на саборима у Констанцу и Василији,
повратак у црквени живот првих вијекова,
— *коме божанском благодаћу остају и*
остаће кроз сва времена, вјерне цркве пра-
вославне на истоку и сјеверу, и које једине
састављају већ једну, свету, саборну и
апостолску Христову цркву, — „Стуб, тај
и тврђаву истине“. То исто учинише у
XVII. вијеку и мудри Галичани богослови,
а у XVIII. вијеку у Ђерманији јепископи,
а у овоме вијеку наука и суда, 1780. г.
једнодушно се пробуди хришћанска свијест
у лицу виђенијих клирика и богослова
ђерманских због изведене у *Синоду Ва-*
тикана са свим нове догме *о непогрешим-*
ости папа; и посљедице овога протеста
јесу *разна састављена вјерска друштва —*
оцистине старокатолика, које одбацују пап-
ство, и у свему независно од њега живе.

20. У залуд, нас, дакле, упућује је-
пископ Рима на изворе, те да томе тра-
жимо и видимо *шта су мислили праоци*
наши, и шта нам је остало из прве епохе
хришћанства. У овим изворима, ми пра-
вославни налазимо: *оне старе и богомдане*
благодати, којих се и до данас брижљиво
држимо, а никако новотарија које родеше
доцнија времена сунетских мисли на западу,
и које је усинила западна црква и чувала
их до данас. Православна, дакле, источна
црква е правом се у Христу поноси, да
је црква *седам васељенских сабора и девет*
првих вијекова хришћанства, и према томе
сљествено једна, света, саборна и апостол-
ска Христова црква. — „*Стуб и тврђава*
истине“ (I. Тим. 3, 15.) а садања римска
црква јесте црква: *новотарија, фалсифико-*
вања саиса црквених отаца и изврсност

шумачења светскога писма и ооредаци светих
сабора: и за то се безпријекорно и с правом
одби и одбијаће се од православља докле
год буде остала при својим заблудама.
„*Јер, бољи је и поносни раш, вели и божан-*
ствени Григорије Назијанзин, него мир,
који одваја од Бога.“

21. Ово су, у кратко рећи, у вјери и
управном животу цркве важне и само-
вољне новотарије папске цркве, и јасно
је, да исте навалице прићуткује папска
енциклика. Те новотарије, *које се односе*
на бишна мјеста вјере и управни систем
цркве, и које видно стоје против положене
црквеноме стању првих девет вијекова, чине
немогућим жељено сједињене цркава; и
за то, неисказане жалости пуно је свако
побожно и православно срце, гледајући
папску цркву да гордо остаје при исти-
нама, и да најмање доприноси светој ци-
јељп сједињења, кад се не одриче тих
јеретичких новотарија, и не враћа на
старо стање једне, свете, саборне и апос-
толске Христове цркве, које је дио, тада,
и сама била.

22. А шта да се каже о ономе, шта
пише Римљанин Понтификије и упућује
на славне славенске народе? Сигурно нико
и никад неће порећи то, да су се врлином
и тешким апостолским трудом светих
Ђурила и Методија многи од словенских
народа удостојили спаситељне благодати;
— то свједочи историја, да за вријеме ве-
ликога *Фочија*, они Грци из Солуна, *апос-*
толи Словена и *крисни пријатељи* оног
божанског оца послани су ради обраћања
у вјеру *славенских племена не из Рима,*
већ из Цариграда, гдје су се и спремили
за ту св. службу у свјештеном *манастиру*
светога Паллигронија, као сабраћа тога ма-
настира. Са свим је неправилно оно што
у енциклици својој Римљанин Понтифи-

кије труби, да се, тобож, породило био *улијен однос и узajмност између словенских племена и јерараха римске цркве*; јер, и ако његово блаженство неће да зна, међу тим историја јасно говори, да свештени апостоли *Славена*, о којима је ријеч, више поднијеше зла и опасности у раду њиховом од јепископа римских, проклетствима и противзаконим радњама ових, (и гнусно се гонише од Франачких јепископа паписта), него од самих незнабожачких становника оних земаља. Зна, на сваки начин, Његово блаженство, да *уикојеног у Госциди блаженог Методија*¹⁾ — две светине од његових ученика и највиђенијих, последије многе борбе против незаконе радње *Понтификуја* римских, протјерани су из Моравске, и спроведени војеном силом преко границе исте, одакле су се последије расијали по Бугарској и другим мјестима, и да последије изгнања образованијег словенског клира (свештенства) истурена је и типичност источна са словенским језиком, који бијаше у употреби, и тако у току времена уништи се сваки траг православља у јецархијама оним. И ово је све учињено званичном сарадњом јепископа римских, на начин, који најмање служи на част светињи јепископског достојанства. Али од свих ових злих покушаја спасене божанском благошћу неповријеђене православне славенске цркве и прељубазне кћери православне источне, а нарочито велика и главна богоспасајеме Русије, чувају и чуваће до свршетка вијекова православну вјеру, и дају јасне доказе своје слободе у Христу. Узалуд, дакле, папска енциклика објавана славенским црквама *срећне дане и величину*; јер благоволењем преблагога Бога имају већ сва та блага, и чврсто стоје

уз своје отачаско православље, поносећи се њиме у Христу.

23. Пошто овако стоје ствари, а то су и докази из црквене историје, који се не могу порећи, али, старајући се по дужности, обраћамо ријеч народима на западу, који из незнања истините и неумитне историје црквене лаковјерно се повукоше и сједују противјеванђелским и незаконим повотаријама папства, и оцијепљени тако, далеко се налазе од једне, свете, саборне и апостолеке православне Христове цркве, која јесте; и „Црква Бога жива, стуб и шрђава истине“ (Тим. I. 3, 15.) и у којој светлише у побожности и православној вјери њихови пријетци и праоци кроз цијелих девет вијекова, и бијеху вијерни и часни чланови исте, сљедећи вјерно и стално одредбама Богом сабраних васељенских сабора.

24. Народи христољубиви славних земаља на западу! Радујемо се, иначе, гледајући вас, да имате љубав Христову, руковођени својим здравим разумом, *да без вјере у Христа немогуће је угодити Богу* (Јев. 11, 16.), али је јасно само по себи свакоме, који право мисли, да спасителна вјера у Христа, на сваки начин треба да је права у свему и сагласна свстојем писму и апостолским предањима, на којима се оснива учење божанских отаца и седам свештих васељенских сабора. Осим тога, јасно је, да саборна црква божија, која држи у крилима својим недирнуто, непоремеђено и непотвријеђено ту спасителну вјеру, као Божански аманеш, онако, како је од вајкада предана и од божанских отаца духом светим развијена и утврђена првих девет вијекова, јесте иста, једна и једнака непрестано кроз сва времена, а не она, која се мијења и разно дотјерује током времена, јер јеванђелске истине никад не примају предру-

¹⁾ Кирило и Методије свети су за Славене, у опште а не само блажено уикојени. [Преводилац].

гојачење и измјену, или напредаку времену, као разни философски системи, — јер је: „*Исус Христос јуче и данас исти и увијек*“ (Јев 13, 8). Одакле и свештени Вићентије из свештеног манастира Лирина у Галији, млијеком отачаске побожности отхрањен, а живио је око половине V. вијека, врло мудро и православно црта истину вјере и општност цркве, кад каже: „*У саборној цркви, оно нам је највише важно држати, што је свуда, што је свагда и што је се од свих вјеровало. Јер ово је доисша и у главном саборно, као што и сила саме те ријечи и разум објашњавају, што се од свуда, готово, све, обузима. Овако ће пак бити, ако се одржимо следујући овој укитности, старини и сагласности.*“¹⁾ Ну као што је напријед рачено, западна црква од десетог вијека на овамо разна страна и јеретичка учења и новотарије увукла је у себе кроз папство, те се тако оцјепила и удалила од источне и православне Христове цркве. И колика је нужда нашег повратка и доласка старим и неповријеђеним учењима цркве ради постигнућа жељеног у Христу спасења, лако ће разумјети, ако савјесно узмете у обзир поруку небеснога апостола Павла Солуњанима, гдје каже:

„*Тако дакле, браћо, стојте и држите уредбе, којима се научисте или ријечију или из посланице наше.*“ (Солуњан. II. 2. 15); још и Галаћанима што пише исти божански апостол: „*Чудим се, да се тако одмах одвраћаше на друго јеванђеље од онога, које вас позва благодаћу Христовом; које није друго, само што неки сметају вас, и хоће да изврну јеванђеље Христово*“ (Гал.

¹⁾ У окружници наведене су и ријечи свештеног Вићентија на латинском језику

„*In ipsa iten catholica Ecclesia magnopere curandum est, ut teneamus, quod ubique quod semper, quod ab omnibus creditum est. Hoc est enim vere proprieque Catholicum (quod ipsa vis nominis ratioque declarat), quod omnia fere universalitatem comprehendit. Sed hoc fiet si sequimur universalitatem, antiquitatem, consensionem (Vicentii Lerinensis communitorium pro catholicae fidei antiquitate et universalitate*“, сар. III. сар. VIII и XIV).

1, 6—8). Ну клоните се од тих извртача јеванђељске истине, „*јер такви не служе Господу нашем Исусу Христу, него свима трбуху, и благим ријечима и благословима прелашћују (варају) срца безазлених* (Рим. 16, 18). и дођите у крило једне, свете, саборне и апостолске божије цркве, која се састоји из цјелине Богом засађених благородних винограда у православној Васељени, у неразднојном јединству једне, спасителне вјере у Христа, у вези мира и духу сједињених једна с другом светих божијих цркава, те да постигнете у Христу жељено спасење, и прослави се тако и у вама прехвално и преславно име Господа и Бога и спаса нашег Исуса Христа, који је страдао за спасење свијета.

25. Ми пак, кји смо благодаћу и благовољењем преблагога Бога часни дијелови тијела Христова т. ј. једне, свете, саборне и апостолске његове цркве, држимо се отачаског и апостолскога предања, благочашћа и побожности. Пазимо и чувајмо се сви од лажних апостола, који долазећи у облику оваца покушавају варати и мамити простодушнија срца код нас, разним и сумњивим обећањима, мислећи, да је све право што раде, и обрађују ка унији, ако се само призна папа за највишег и непогрјешног и апсолутног господара цијеле цркве и јединог на земљи наслеђника Христовог и извор сваке благодати!!! Нарочито пак Божијом милошћу постављени јенископи, пастири и учитељи светих Божијих цркава; — пазимо дакле, на себе и на све стадо, у коме нас дух свети постави владикама да чувамо цркву Господа и Бога, коју стече крвљу својом, (Дел. Анос. 20, 28). како бисмо могли дати одговора — *тога ради молимо друг друга и допуњујмо и поправљајмо један другога. А Бог сваке благодати, који нас позва на вјечну своју славу у Христу Исусу, он дана (усаврши, утврди, укријети и утемељи*“ (1.

Солуњ. 5, 11. — I. Петрова 5, 10.) и да свима, да се просвете свјетлошћу Његове благодати и упознају истину сви, који су изван и далеко од једног, светог и општег православног кола словесног његовог стада. *Смѣ* же слава и држава во вѣки вѣковѣ. Превео сивѣљ **Ниѣифор**

Из Цариградске патријаршије августа мјесеца 1895 г.

Посланицу су потписали:

Константинопољски патријарх:

Антим.

Митрополити:

1. Кизиѣки	<i>Никодим,</i>
2. Никомидијски	<i>Филотеј,</i>
3. Никејски	<i>Јероним,</i>
4. Прузијски	<i>Нашанаил,</i>
5. Смирнски	<i>Василије,</i>
6. Филадельфијски	<i>Стефан,</i>
7. Лемноски	<i>Атанасије,</i>
8. Диррахијски	<i>Висарион,</i>
9. Велеградски	<i>Доротеј,</i>
10. Јеласонски	<i>Никодим,</i>
11. Карпатски и киепјски	<i>Софроније,</i>
12. Елевтеропољски	<i>Дионисије.</i>

ЗАПИСИ ИЗ ПАСТИРСКОГ БОГОСЛОВЉА.

Саставио ректор кијевске духовне семинарије **Архимандрит Борис**. Превео **Григорије А. Николић** свештеник у Митровици.

(Наставак).

О радостима и наградама, које чекају свештеника.

Награде, које чекају вернога пастира, који частно испуњава дело Христово, исто су тако не сумњиве, као и његова искушења, и тада као што су последња случајна и временита, прве су сталне и вечне.

а) *Уверење, да је у неизрешаном присуству с њим Христос.*

Ако је пастирска служба установљена Богом, то се мора и одржавати од њега; и Христос је, завета обећао Својим ученицима свагда да ће бити с њима: *Где азъ съ вами есмѣ во вса дни до скончанїа вѣка* (Мат. XXVIII, 20). Христос вечно живи и има стални надзор над делима Свога царства; Он сам прима учешће у оних, ко Га љуби, и особито у оних, ко свршава Његово дело. Он им помаже, невидљиво улива у њихове душе храброст, уклања од њих препреке и тешкоће. Вера у невидљиво присуство с онима, ко наставља Његово дело, служи као највећа подпора за пастира, јер он може рећи

заједно са Апостолом; докелство наше отъ Бога (2 Кор. III, 5).

Пастир је позван да не открива нове истине, него да служи већ готовој истини, свагда могућој, свагда обилној; отуда успех пастира зависи од силе правственог убеђења; они нису сами учитељи религије, која садржи у себи истине врло важне, него такођер и оруђа, кроз која делује надприродна сила Божја. Тешкоће, које предстоји пастиру надвладати при обраћању душâ на пут истине, мора се опрети не слабирм изворима човечје силе, него могућношћу Онога, за Кога нема ништа немогућа. По овоме он може рећи заједно са Апостолом: *Кса могъ о скрѣпљующемъ ма Исѣскъ Христѣ* (Филп. IV, 13).

в.) *Пастирска је служба, служба живота љубави, мира, добротворства у одношају к људима.*

Служба пастира је служба живота, и нека он негледа на њу, као на службу смрти и осуђења; јер је жив Христос

Којега он проповеда; истина, смрт је греху — с распетим Избавитељем, али с Господем, који је васкрсао, — живот је ради праведности. Људи су сами одговорни за своју погибао. *Ище ли же естъ покровено благокѣтствованіе наше, въ гинѣщихъ естъ покровено: Еъ ниже Богъ вѣка сегѡ ослабни размы невѣрныхъ, во еже не возсіати ѿмъ свѣтѡ благокѣтствованіа славы Христовы, ѿже естъ образъ Бога невидимагѡ* (2 Кор. IV, 3. 4). Јеванђеље нема ништа општега са смрти; оно припада ка сасвим другој сфери твари и има сасвим спасоносно средство; оно се управља искључиво к благу људи, и истинити служитељ Христов свагда може рећи својој пастви: *споспѣшницы есмѣи вашей радости* (2 Кор. I, 24); његово је назначење — чинити добро и водити ка срећи, и он се никада не побуђује својим законитим делом ка таквим занимањима, која би проузроковала ближњима зло или страдање, којег било рада. *Сегѡ ради имѡще слѡженіе сіе, акоже помиловани выхѡмъ, не стѡждемъ си* (2 Кор. IV, 1).

По овоме, нека пастир осећа у целом својем бићу одушевљење ка великом делу, дух којег је — безкорисна љубав, и крај, — благо и срећа људи.

е.) *Пастир стоји у општењу са узвишеним, најчистијим, божанственим предметима.* Он не пада сваки дан у глѣб светских занимања, не дише поквареним ваздухом трговѡ и зборовѡ; напротив, његово се занимање састоји у старању о делу Божјем и шта више при додиру с људима свакога рада к њему не приличи зараза светске сујете, него у сва времена и у све дане он станује у вратима дома Господња и служи у Његовом храму: он посматра највише истине, какове су само приступачне човечјем разуму, и по самој природи службе своје пребива у сталном

општењу с Богом Оцем и Његовим Сином Исусом Христом и Духом светим.

д.) *Он може рачунати плодове своје делатности дуготрајнима, а не пролазнима.* Његови су трудови добротворни већ и ради овога света, ради овога живота, као и помажући оснивању и утврђењу хришћанске цивилизације. Али његова главна задаћа, његово главно дело јесте — радња о устројењу другога, вишега царства, које има битисати исто тако вечно, као што је вечан Сам Бог. Ако пастир помаже људима у получењу мира у Христу, то никаква сила не може да одузме од њега оне радости, која испуњава његово биће при мисли о свршавању великога дела; ова радост је део тога блаженства, које је непромењиво за увек. Његов труд није напрасан, ако шта више и не даје видљивих успеха; јер колико много из његове пастве почињу постајати истинитим хришћанима, не мислећи о том, да су они такови! Други пастири иду за њим на пољу његове службе, и често изненада изађе овде оживљење религиозног живота, и многе се душе приводе у царство Христово; али ово је, можда више последица његове пређашње, припремне делатности, но плод труда његовог прејемника; семе, много пре посејано његовим рукама, сад је изникло и донело свој плод.

е.) *Он се наслађује благодарношћу и љубављу пастве барем боље из њих.*

Пастир, који частно врши своју службу јавља се центрумом безбројних симпатија, нада и молитава; мисао о њему је затворена, као да је у скупѡценѡм ковчегу, у срцима његове пастве. Он спаја родитеље у браку, крети децу, благосиља дечаке, наставља младиће; он се јавља као спајајући центрум многих породица и у најрадоснијим, најмилијим, најсветијим, и у

најтежим тренутцима његовог живота, он је увек са својом паством и у непогоди, и у мирно доба, и у време зла, и у часу славе; он се бори заједно с њима у данима њихове душевне борбе и с њима дели радост победе . . . Па како да му не буде мило за њих? Истини пастир никада шта више и не зна, како га јако љубе и поштују; он влада благом, за које свет тешко може што прибавити.

ф.) *Пастиру мора бити познато, да он меће своје духовно богаство у таково предузеће, које доноси највећи, најистинитији добитак.*

Нема ни једне професије на свету, у којој би човек, ма да је и одан јој свим срцем, имао могућност да се користи својим способностима ради веће цели, ради истинитијег достижења добра, но што је у хришћанском свештенству. У свима благим, општим и частним почетцима и делима, у покретима преображаја, у васпитању, у науци, у делу грађанског устројства, у сваком утецају, који просвећује и облагорођава, он може бити више корисним и за друштво и за поједина лица као пастир, но у сваком другом положају; јер он има посла с најпречим, најосновнијим начелима живота, с чисто правственим силама, које су једино способне да изведу обновљење и препорођај човечански; и по овоме пастирска служба представља собом економију силе добра на земљи.

д.) *Пастир може гледати с надом на блажену награду у вечности.*

Већ овде, на земљи, у свом рођеном срцу он влада великом наградом; али оному, ко се труди за Бога у делу Христовом, одређеном ка духовном благу и спасењу људи, обећане су неизмерно велике награде у вечности. Бог естъ и взыскающимъ его

мздовоздательъ выкаетъ (Јевр. XI, 6). Он поштује оне људе који поштују Њега; Он богато даје за усрдне трудове онима, који свршавају Његово дело. Пастири живе у атмосфери добра, величанствених намера, виших делатности и разумних насладâ. Ништа чисто, невино није одузето од њих, у колико било већем степену, него од других хришћанâ, и они су дужни помоћи узвишењу среће, исто тако као и вере, у свом народу.

После свега реченога немора се много мислити ни о искушењима, ни о наградама; земна срећа није важна ствар; служителъ Христа дужан је да се руководи вишим побудама и ходитъ вѣроу, а не видѣниемъ (2 Кор. V, 7). Он је дужан гледати, као на највеличанственији удес, на своје назначење да иде за Христом и да навешћива о Њему људима. Он је дужан да буде кадар рећи: Благодарю скръпяющаго мѧ Христа Исуса Господа нашего, акѧ вѣрна мѧ непщива, положивѧ мѧ вѧ служеѧ (1. Тим. I, 12). Он је дужан не само да васпита у себи тежњу савесно испуњавати своју дужност, него и даје испуњава слободно и са славом; он је дужан да осећа, да чинити вољу свога Учитеља и свршава дело, које му је Он дао, — саставља за њега његову храну и пиће, његов живот, његову радост. Служба Христу је највећа од земаљских службабâ; по овоме, не гледâјући на њено тешко бреме и искушења, — а она су неизбежна при сваком важном делу — ми нисмо дужни гледати на пример жалосних јадних, незадовољних пастирâ, него на храбре и опрезне служитеље цркве (свакако у колико се својства ова јављају од њих у делатности). Дух хришћанскога је свештеника дух наде. То је највеће преимућство — да навеш-

WWW.UNILIB.RS

Ћава „радосну вест“ да се труди заједно с Богом и његовом силом да чини људе бољима, Богу сличнима. Признање, захвалност и хвала дужни су стално да испуњавају срце пастира зато, што је

Бог окренуо стопе његове на пут службе Своје, и о једном само ваља да се брине, да постане достојним служитељем безграничне љубави Божје према грешном и јадном човечанству.

(Наставиће се).

ЧЕТИРИ ПУТЕВОЋЕ ДОБРОМ ЖИВОТУ: СТРАХ БОЖИЈИ МУДРОСТ, ТРЕЗВЕНОСТ И РАД.

Поука газде Онуфрија Грушкевића, унуку свом Николи Григоријеу.

(Наставак).

Чивутин је отишао и ту код спахије се започео разговор са мојом женом о тој ствари: Јанкел, вели, сасвим је прав, он може посрнути, пропасти, а аренда крчме доноси имању чисте добити 1500 рубаља. За што учити мужика? Он је дотле добар, докле је слеп. Чим се мужик научи, тада ће престати да слуша и спахију и свештеника, престаће да ради, улећиће се и биће сасвим рђаво и — спахији и свештенику, и њему самом — мужику. Тако је говорио спахија и спахница и некакав њихов гост, који је био код њих, а моја жена, по простоти, све им је одобравала. Решише да ми жена говори, да не сазивам више народ на на предикку црквеним звоном, и љубезни спахија рекао јој је при расанку, да дођем и ја у идућу недељу после литургије њему, да се забављамо у каратама.

Дошла жена кући и све ми приповеда. — „Но, хоћеш ли ићи њима у недељу? — зашта ме.

— Нећу, одговорим, већу ићи, не могу ићи.

— Ићићеш у цркву да учиш народ?

— Да ићи ћу у цркву.

— А знаш ли ти, на што ће то изићи?

— Знам, изићиће на то, да не ћу имати припомоћ од спахије. Истина, добро је, врло добро нама овде живити, с тим припомоћима. Но реци ми, мила моја жено, зашто сам ја овде? За то ли су ме овде поставили, да остављам народ у незнању, у неморалу, у неваљалом и бесмисленом владању и обичајима и у свима гнусним и гадним гресима, или зато, да се постарам, да га извучем из тога мрака, да се постарам, да протумачим свима како су дужни живити и шта радити, ако хоће да су људи, а не стока, да живе за себе и за душу своју, а не за спахију, Чивутина и ракију? —

При овим речима жена се сва уздрхтала од страха и рекла је: „Не ћемо дуго бити с тобом сретни, не ћемо дуго! Пронашће сад моја сирота душа!“

И истинито њено срце чуло је беду: од тога дана обоје постадосмо несретни. Но шта сам знао чинити? Друкчије мислити, друкчије осећати и друкчије радити ја нисам могао!

— Маро, рекох јој, жено моја, не јадникуј, не плачи, — у сиротих има Бог, Он нас неће оставити! Није само светлост, што је у прозору. Видим већ, да нема живота овде: но има, још код нас спахија,

који нису такови, као овај „што се из блата подигао за књаза“, ваљда такови спахија има, који су родом спахије, српем добри, душом благороднији од овога: добићемо ма где другу парохију. А да се повучем. понизим, ја не могу, то би ме убило. Да се одречем своје свештеничке дужности због спахијске милости, ја не бих смео дићи очију пред својим парохијанима, стидно бих се малога детета.

— Па ето други живе са спахијама добро и благују!

— И ја хоћу да живим с њима добро, али како се не мешам ја у његове ствари и послове, тако исто не сме се ни он мешати у моје црквене и парохијске. Нек буде воља божија; ја већ знам, да ћу одавде бити кренут, овде је велика невоља.

— Ти ћеш себе убити, упропастити! Спахија ће објавити парохију за упражњену, другоме ће да да⁴⁾ презенту¹⁾, тебе ће послати као помоћника настојатељу ма које сиромашне цркве, спахије ће дићи против тебе грозну вику, и друге парохије не ћеш добити до старости!

— Све видим сâм и знам, да ће тако бити. Али реци ми, драга жено, зар је сво наше руско селство, па ма и ових 1200 душа мојих парохијана, створио Господ Бог за спахије и Чивуте? Зар они за то живе на божијем свету, да их фини Чивути и спахија прибрајају „доходцима својим, да они, ти бедни моји парохијани, не знају ништа више, да не знају никакве друге радости и духовне утехе, осим рђаве свирке музиканата у

⁴⁾ Пољске спахије у Галицији, римокатолици, по аустријском закону до ових времена држе се као *шарашелни* руских унијатских цркава, у пределима своје владовине и руски свештеници поставаљају се тамо и парохије сваки пут не друкчије, него по договору са спахијом. Оно писмено сведочанство, без кога епископ не може поставити свештеника у сеоској парохији зове се код Галичана *презента*.

крчми и ракије? И ја морам да гледам на то мирно, морам рећи: „Јесте, ви нисте људи, можда, није вам нужно да знате и то, да сте Хришћани?“ — Али овим речима не могу променути његове мисли, и не могу утишати његов гњев. Други дан, жена запрегла коње у кола, с плачем села у кола и оде својим родитељима да се жали на мене.

У уторак дође ми таст и шура бацише ме у две ватре. Таст, старац „искусан“ вели: „Александре, па ето све то и ми видимо и слушамо, што и ти, али треба бити паметан. Ђути мало, док не добијеш од спахије презенту; кад презента буде у тебе, у твојим рукама, онда неће бити тако у моћи и сили, тада ћеш чинити оно, што ти нађеш за добро, али сад разум заповеда: седи мирно, буди тиши од воде, мањи од траве“. Јесте, па шта ћеш с тим добити? — Запита шура Само то, да ће на твоје место послати другог, онакога само, као што је био пре тебе, и народ како је био слеп пре, тако ће и даље пати. Ти ћеш себе упропастити, а прејемник твој можда, ће бити човек недостојан, добиће ваљано место, — и цео твој добит биће ти од штете“.

Тако су ме гонили, мучили, да сам се обећао ићи спахији у недељу, да се играм карата. Таст и шура отишли, жена се умирила, опет је све добро. Али савест ми се није умирила, на душу ми још још већи терет пао, као да ми је о врату камен од 100 центи.

Други дан рано ујутру дође Јанкел, човек на очима, држања достојанственог, — таковог Чивутина и пре и после ретко сам видио. Зауоставимо се код врата, поклонио се понизно, и погледо ме је од главе до пете.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Ко је добро? — запитам га љубазно.

— Ја сам Јанкел, код овог спахије држим крчму под аренду, ето већ, у добри час кажем 30 година једно за другим. Ја сам био код спахије; он ми је препоручио да вам се поклоним и да вас молим, да ваша пречесност не уводи нове установе.

— Какве нове установе?

— Та да не држите придики, оче; са њих губим много, и не само ја, него и сам спахија.

— Ето биће вам јасно, — аренда даје спахији 1500 рубаља а ако мужик буде ишао недељом на придику, — од кога ћеш извући те новце?

— А ви Јевреји, шта радите у Суботу? Такође идете у крчму да пијете, или седите код куће, читате књиге учите се?

— Еј-еј! Ви сте, господине, тако учен и разуман човек, а упоређујете нас, Јевреје са мужицима! Јевреји су сигурно увек Јевреји; Јевреји су фини народ, а мужик, — но шта је тај мужик? Свеједно је: мужик, а скот! Ви га неће те научити, јер њега је сам Бог за то створио!

— Зашто га је Господ Бог створио?

— За то, да ради и за спахију и за вас.

Ето покојни свештеник, што је био пре вас, није говорио придики, а како је био богат!

— Он је био богат, и висте богати-а цео народ је за то сиромашан.

— Но, на што вам богати народ? Еј-еј! Сачувај Боже, и нас и вас од богатога народа! Мужик је дотле добар, докле је сиромашан. Кад је сиромашан, он је понизан, и све можеш с њим чинити, што год хоћеш. Кад би он, сачувај Боже, постао богат, зар би дошао да вам

ради? То је добро и за вас, што је народ сиромашан и што воле ракије. За једну ракију мужик ће вам узорати, подрљати, и пожњети, и покосити, помлатити и све уредити.

Тада уђе моја жена и повуче ме за рукав, да уђем у другу собу. Ту управила своје благе очи на мене са молбом и љубављу и рече ми: „Александре, видим већ да си се упустио у шкодљив разговор са Јанкелом. Не заборави, шта си јуче обећао! Ћути, претрпи се, докле презента не добијеш“.

— Не бој се, одговорим, буди мирна: ја сам се већ решио, да тако учиним.

Вратим се Јанкелу и кажем; „Но, добро, идите кући; ја ћу ићи спахији.“

Јевреј се поклатио и отишао.

Тог истог дана јави ми се момак и девојка и моле да их венчам. Ја им заповедим да говоре молитве и да ми даду записницу. (У пређашње време без дозволе спахијине није могао свештеник да венча своје верне).

У вече дође отац жеников, клања се и рече: ја дође до вас, господин попо, да вам јавим, да од сватова можда не ће бити ништа: с Јанкелом, не можемо, да се удесимо, не ће бити добро.

— Какво добро?

— Је сте нарачунао ракије, господин попо!

— Да ли је подигао цену шта ли?

— Не, није подигао цену, господин попо, него је Јанкел много више захтевао од мене. Пуних 12 ведара! А ја сам сиромаш мужик. И новаца толико немам, а и продати немам шта. Има једна крава, и та је јако мршава, — каква ће јој бити цена сад! Да је продам — ни Јанкела не би исплатио. Осим тога имам два вола

и те како ћу продати: на њима радим, спахији.

— А на што 12. ведара? Узми једно два, — биће ти доста!

— И ја тако кажем, али не даду записницу.

— Какву записницу?

— Јуче сам био тамо у тапцку и заповедише ми да идем Јанкелу, и од њега ћу добити записницу са печатом, да уговорим колико ћу узети ракије. Код нас је такав обичај, — Дођем Јанкелу,

а он мени даде 12 ведара. Како смо га молили, како преклињали и ја и жена и мој момак, па све забадава, ништа не учинисмо: узми, рече, 12 ведара — и свршена ствар, — ни по ведра нисам добио!

— Е па шта ћемо. Иди, још моли.

— Забадава, господин попо, забадава! Не само да сам молио, него сам му се и пред ногама ваљао, да би ми ма како учинио и олакшао; но Јанкел тврди Чива, — све се смешу само муци и нужди мојој, а и сви Чивути су се смејали.

(Наставиће се).

О БЕСТЈЕЛЕСНИМ ДУХОВИМА.

(По мјесечним минејима)

С Руског превео поп Јован Гргуревић.

У историји љуцкога спасења, бестјелесни духови у опште имаду врло велико значење. Свјетско зло води свој почетак од духовног свијета, и борба противу зла и по и купитељској жртви Христа Спаситеља не докљачава се код људи без учешћа бестјелесних сила. С једне стране добри анђели, т. ј. „службени духови, који су послани на службу онима, који ће наслиједити спасење“ (Јевр. 1. 14) помажу људима да достигну вјечни живот; а с друге — „љуцки крвник од почетка“ (Јов. 8. 44), т. ј. ђаво, „као лав ричући ходи и тражи кога да прождере“ (1. Петр. 5, 8). У слабости човјечије воље на пољу борбе противу злих духова, потпомагањем добријех анђела јавља се људима, као велика милост и благо Божије. Због овога наша православна црква сваке године 8. Новембра и позива своје вјерне на достојно прослављење св. Архистратига Михаила и других бестјелесних сила. До скоро и у нашој богословској науци питање о бестјелесним духовима, држало се маловажним; а непросвијећени и прости народи поред тога још изводе о њима и разне предра суде и крива вјеровања. Док међу тим у животописима светитеља налазе тачна и довољна знања, како о добрим анђелима, тако и злим духовима, и о њиховом одношају према људима.

Наша је цијељ по могућности овђе привести о сие тему испрекидана и разбацана знања по минејима о бестјелесним духовима, и тиме нашим читатељима што јасније га пред очи изнијети.

I.

По рачунању св. Дионисија Ареопагита, међу добрим анђелима има девет чинова и дијеле се на три јерархије: вишу, средњу и нижу. У првој и вишој јерархији, која стоји најближе св. Тројици, јесу: ерафими, Херуфими и Престоли; у средњој — Господства Силе и Власти; а у нижој — Начала, Арханђели и Анђели. (8. Новембра.)

Међусобни одношај анђела састоји се у томе, што једни непосредно од Бога примају свјетлост Божанску, а други — нижи чиновни примају од вишијех чиновна. Св. Григорије, објашњавајући ријечи прор. Захарије (2, 3—5) „и гле, анђео који говораше самном изиде, и други анђео изиде му на суерет. И рече му: трчи, говори оном младићу (т. ј. прор. Захарији и реци“, вели: кад анђео говори анђелу „трчи и реци младићу оном“, онда нема сумње да једни анђели шаљу друге. — Већи анђели шаљу мање. — (8. Нов.)

У мјесечним минејима налази се такођер и објашње назива свакога чина посебно, сугласно

са особинама значења њихових. Тако Серафими, у прор. Исаије (4. 2) значе: распиривање ватре, јер стоје пред Богом, који, по свједоџби св. Писма (Евр. 12. 29) дава огањ: и као што они сами букте пламеном Божанске љубави, тако и у другоме распирују ову љубав. — Херуфими означавају велико знање, јер сами вазда свијетле свјетлошћу разума Божанствених тајна и премудрости Божије, те и другима дају мудрост и просвјећење, да познаду Бога. У том смислу они се називљу још и „многочисти“. Престоли називљу се тако због тога, што на њима, као на разумнијем престолоима, Бог почива. Они прослављају Божије правосуђе и приопћују снагу царевима и старешинама земаљским, да чине праведан суд. Преко њих Бог извршује своје праведне судове над родом човјечијим. Господства називљу се тако зато, што господаре над другим нижим анђелима. Они по свједоџби св. Дионисија добровољно (а не ропски) и радосно служе Господу и излијевају силу на земаљске власти, како би их наставили, да благоразумно управљају урученим им областима.

Силе испуњене Божанском кротошћу, не престано и неуморно извршују вољу свесилнога и свемогућег Бога. Преко њих Бог излијева благодат своју својим угодницима да стварају чудеса, укрепљује човјека у трпљењу и јунаштву и дају људима снаге да достојно ходе своје звању. — Власти имаду власт над бијесовима. Они ограничавају паклену власт ђавола, сузбијају ђаволска искушења над човјеком, укрепљују св. борбу људи противу ђавола и помажу онима, што се боре са страстима. Начала имаду заповијед нижим анђелима. Њима је дато да управљају свјетином и да чувају царства и народе; јер сви имаду свога нарочитога Анђела Хранитеља. Арханђели откривају нижим анђелима оно, што приме од вишијех анђела, а то су пророчанства и знања Божије воље. По свједоџби св. Григорија Двојеслава они у људима умножавају св. вјеру, просвјећују људе свјетлошћу св. Еванђеља, и откривају им тајне побожности. Најближи додир са људима има девети чин анђеоских сила, и то су Анђели. Они чувају вјерне, који живе добродјетелно, придржавају их да не падну у гријех, старају се да залутале наставе на пут истине. Они су свагда

и у свему готови да нам помогну, само кад идемо путем праведним. (8. Нов.)

Св. угодници Божији чврсто су држали вјеру у овај девети анђеоски чин. Кад су св. Јакову Персијанину отсјекли девети прст, молио се Богу овако: „Боже истинити, који си утврдио девет анђеоских чинова, у твојој благолати, утврди и мене у трпљењу, јер се душа моја узда на тебе“ (27. Нов.)

Осим ових девет анђеоских чинова, у мињима спомињу се још седам анђела, који стоје пред Богом у неприступној Његовој слави и сваки од њих има и своје особито име. Имена тих анђела јесу: Михаило (св. Дан. 10. Апок. 12), Гаврило (Дан 8. Лук 1), Рафаило (Тов. 12), Уријило (3 Јездр. 4), Салафијло (Бит. 21), Егудијло (Исх. 23) и Варахијло (Бит. 18). Сваки од ових анђела изображава се у нашим светим храмовима са особитим својим својствима. Тако Михаило, као побједилац противника, изображава се са убојним ногама Луцифера, у лијевој руци држи велику палмову грану, а у десној — копље, око кога се обавија бијела трака преткана црвеним крстом. Гаврило — вјесник Божијих тајна држи у десној руци фењер са запаљеном свијећом, а у лијевој — огледало од зеленога камена мјестимице црвенкастога. Рафајло, као противник љуцкога гријешења, уздигнуто у лијевој руци држи љековит суд, а десном води дијете Попију, који носи рибу. Уријло као просвјетитељ помрачених, изображава се да држи у десној руци меч, окренут пртима, а у лијевој — испуштен пламен. Салафијло, као служитељ и Божији молитвеник, непрестано молећи се о роду човјечијем и побуђујући људе на молитву, на иконама има лице а очи оборене доле, а руке пригнуше на прси, као онај, што се моли умиљато. Егудијло служитељ је Божијих похвала и исповиједи, укрепљава у подвизима и трудовима оне, који се труде ради славе Господње, изображава се на иконама да држи у десној руци златан вијенац, и у лијевој троструки бич. Варахијло, који предаје благослове и добротности Божија, изображава се да носи своје хаљине до пола украшене цвијетовима бијелих ружа. Вјера у ових седам анђела има свој основ у св. Писму. Тако у књизи Товита, руковођа младога Товије назива себе анђелом

једним од седам, који стоје пред Богом. А у Апокалипсису такођер читамо: „Благодат вам и мир од онога, који јест и који бјеше, и који ће доћи; и од седам духова, који су пред пријестолом Његовијем“ (Апок. 1. 4).

У mineјима налазимо много примјера, да анђели учествују у судбама људским. Св. анђели прије свега чувају нам живот. Један брат, који се приповиједа у mineји (18. Јуна) препад. Исаију, да га види и нађе га да спава, а на његовом узглављу виђе Божијег анђела, гдје га чува, Св. Поликарпу јави се анђео, чувар његовог живота да изађе из куће, у којој је био; и овај кад изађе, кућа се сруши до темеља. (23. Фебр.) Анђели по заповијести Божијој јављају и грјешницима опраштање грјехова. Тако св. Давиду, који је дуго био разбојник, кад се покаја, баца свој срамотни занат, дође у манастир и стаде водити строгиподвижнички живот, јави му се у ћелији арх. Гаврило и рече: „Давиде! Господ ти је опростио грјехе и од сад ћеш чинити чудеса“ (6. Септ.) Арх. Михаило јави се св. Евдокији и рече: Ја кнез анђела Божијих, дата ми је дужност да примам раскајане грешнике и да их водим у блажени живот. Анђели радују се, кад виде човјечију душу украшену правдом; поклањају се Оцу небеском; и предуретају је као сестру своју“ (1. Марта).

Св. анђели јављају се и мученицима, кад они страдају, и кријепе их у тешкоћама. Тако анђели се јаве мученику Акакију, умију му ране топлим водом и залијече му их. Кад је исти св. мученик био у тамници окован у гвозђу, анђели му се поново јаве и одријеше га (7. Маја). Св. мученицима Евстатију и Анатонију, који су били у тамници и осуђени да изумру од глади, јави им се св. анђел, одријечи их, оздрави и давши им манну за храну, рече: „у свима страдањима вашим ја ћу бити с вама, јер сам послан од Господа Христа да вас чувам“ (20. Нов.)

Учествујући анђели Божији у судби човјечијој кроз вас његов живот, они не остављају човјека ни у часу његове смрти. У животопису св. Теодоре говори се, да су на њеном смртном часу заједно са нечастивијем, који дођоше да јој душу страше, јавила се и два анђела са запаљењем свијећама, нечастиве разагнаше и њену душу узеше и понијеше је на небо (26. марта). Преп. Герасим видио је својим очима да су анђели душу превод. Јевтимија с радосћу узвијели на небо (4. и 14. Марта). У часу блаженог свршетка Симеунова, анђели Божији дођу му и мирно разријешивши његову праведну душу од тијела, радосно је однесу у небеска обиталишта. (17. Јан.)

Осим знања о учешћу анђела у људском спасењу у опште, у mineјима налази се у неколико и знање о анђелу хранитељу. Св. Теодору анђели су говорили да сваки Хришћанин на св. крштењу од Бога прима нарочитог анђела хранитеља, који га невидљиво чува и наставља у дану и ноћи на свако добро дјело до саме смрти његове (26. Марта). Једном препод. Нифон, кад опази код врата једне блуднице анђела у виду младића да плаче, упита га зашто? а анђео му одговори: „Ја сам послан од Бога да чувам једнога човјека, који сад у овој кући са блудницом се налази. Не могу гледати безаконје, које он чини. Па како да не плачем, у какву је таму пао образ Божији?“ (23. Дек.) Анђео, који се јавио св. Григорију Двојеславу, рече му: „Господ ме је послао к теби, да будем с тобом у свему твому животу и да узносим твоје молитве к Богу да би све, о чему се с вјером молиш, примио“.

Ово, што овдје споменуемо, налази се у мјесечним mineјима о добрим анђелима, о њиховој јерархији и о одношају њиховом према људима.

(Наставиће се).

О ДУЖНОСТИМА ПАРОХИЈАЛНОГ СВЕШТЕНСТВА.

Превео с руско-славенскога П. Рафаиловић. свештеник.

(Наставак)

23.

Каквим треба методом учити?

Метод, којим се свештеник при учењу пастве мора служити, петерострук је: а). учити

вјери, у њој утврђавати човјека сваки дан; в). безбожно и јеретичко, или сујевјерно учење изобличавати и искоријењавати; г). заблудјеле

исправити; д). оне, који право мисле и чедне у добродјетелном животу поучавати и утврђивати; е). оне, у очајању тјешити и повраћати Оваких се начина учења сваки свештеник дужан држати.

Оваки петероврени начин учења прописао је сам ап. Павле, кад је рекао: какво писаније Богодуховно и полезно естъ бучније, ко шкличније, ко исправније, кѣ наказаније, еже кѣ пракѣ: да сокршениѣ едетѣ Божий челоуки, и ни какоу дѣлоу благоугодочаниѣ (Ш. Тим. гл. 3, 16, 17). О истом начину учења: елика преднаписана кыша кѣ наше наказније преднаписана, да тирпниѣ и бучниѣ писаниѣ бупоканиѣ имамы (Рим. гл. 15, 4) Овдје се односе и ријечи Божје у Језек. гл. 34, 4, гдје укоравајући Господ немарне пастире, казује разне начине за исправу пастве. — У духовном регуламенту, у седмој тачки спомињу се разни начини учења.

24.

а) Учење вјере. Ако свештеник жели парохијане своје учити догматима вјере, а исти немају, изобраења; свештеник не смије их научити дубоким и лако несхватљивим догматима него треба, да их просто научи потребитим члановима вјере ради спасења, поучавајући их истини просто, јасно и разговјетно, потврђујући своју поуку цитатима из св. Писма, не оступајући од тога све дотле, док слушаоци не буду потпуно схватили и на изузет знали казати.

Може се свештеник држати катихетичког метода при поучавању ради лакшег схваћања, а и ради тога што се свештеник могне боље кроз питања и одговоре увјерити: разумију ли слушаоци, или не.

Таки су начин поучавања употребљавали и стари цркв. учитељи.

25.

П што вјера увијек има за предмет свој благочашће, по оној апостолекој заповиједи: „Окѣчый езе ко благоумію (1. Тим. гл. 4, 7); то ради тога свештеник, учећи паству своју члановима вјере, мора изводити поуку сходну хришћанском животу.

Када свештеник тумачи један догмат вјере, н. пр. Бог јест Дух; то треба да наведе још и то, да Му треба служити духом (Рим. гл. 12, 1). Тако ни тјелесно служење ни стварни приноси, као свијећа, тамјан и други приноси и

савјети, без духовног богочитања и добродјетелног живота, не могу Му бити пријатни, (Исаија гл. 1, и 12, 17). Тако учећи: Бог се свагдје налази и све испуњава, треба да разложи да ми од њега гријехове наше не можемо сакрити. Тако исто треба поступати, тумачећи и друге чланове вјере, а овако тумачење биће једино средство, да се парохијани светоме животу и благочастивој вјери приуче, и животу научено примјене.

26.

Сваку поуку треба почињати молитвом Богу, по примјеру апостолском (Ефес. гл. 1, 16, 17) да би просвијетлио ум и срце слушаоца, како бише ласније могли разумјети и упамтити оно, чему се уче (Лук. гл. 24, 45; Дјел. гл. 16, 14). да не буде посијано сјеме неплодно позобано лукавом птицом (Мат. гл. 13, 22). Ради чега треба да слушаоци и код куће своје о томе размишљају и Богу се моле, да се неби, искваривши предавано им учење, подвргнути праведној осуди, него да се чистог и неисквареног учења, увијек држе.

27.

Грађане, и оне, који су стекли неко образовање треба обучавати кроз проповиједи, назвање *моминијала* или *бесједама*, којих састављање¹⁾ мора бити по познатим ретореким правилима, које сваки свештеник, желећи бити добар проповједник, мора добро познавати.

Знање ових правила омитичких потребито је особито за свештенике — пастире, који морају проповиједати слово Божије и то једино да прослави Бога и да у вјери слушаоце утврди, а не ради какве своје славе, части или властите користи, по оним апостолеким ријечима: „Оутѣшнїи нши не ш прелити, ни ш ничитотѣ, ни лятїю: но ѣкоже икѣнѣомѣ ш Бога кѣрни кыти пријати благокѣткочаниѣ, тако глаголетѣ, не ѣки челоуки оуго-

¹⁾ Затоует о свештенству књ. 5, гл. 7: „Ко је ступио на поприште учитељства, нека не гледа на одобравање других људи и нека дух његов не клоне ради њих, већ састављајући проповиједи тако, да угоди Богу (ово нека му је једино правило и сврха врене израде проповиједи, а не плескање и похвала), ако задобије одобравање од људи, нека га не одбија, а ако га од слушаоца не добије, нека га и не тражи, нека се и не жалости. Јер довољна је награда од сваке друге и највећа за његов труд то, ако у себи може бити свјестан, да је своју поуку тако саставио и удеоно да Богу угоди. Истога бесједа 8. на посл. Ефеоцима: „Врлина је учитеља, да не траже похвалу и славу, него треба да имају пред очима спасење пастве. Ко тражи славу, није учитељ него мучитељ“.

www.unilib.rs
 жадајући, но Бог њих оштрављајући срца наша никогдаже ко
 кљ млокин локанџа бѣху мѣ къ кѣмѣ, ажоже кѣтѣ;
 ниже къ нинѣ лихонманѣ, Богъ ѡидѣтѣ: ни ѡщѣ
 ѡ чѣловѣкѣ мѣкѣ, ни ѡ кѣмѣ, ни ѡ ѡнѣхъ. Такъ же-
 лающе кѣмѣ, благоколинху мѣ подати кѣмѣ не точѣю
 благокѣтѣкоканѣ Бажѣ, но ѡ дѣшѣ коѣ (I. Сол. гл.
 2, 3, 4, 5, 7, 8) ¹⁾

28.

в). *Изобличавање и искорјењавање безбоштва, јереси и сујевјерија.* Што се тиче дугог начина поучавања, т. ј. изобличавања јеретичког учења, то ако се је народ вас са стране окужио, или само ко из броја оваца, усисавши у се мли-јерико безбожничко или јеретичко, те се у вука претвори, тако, да пријети опасност. да и друге још непокварене овце својим учењем од спаси-тељног тора Христове цркве одвоји; то је онда дужност пастирева, да дотичнима или дотич-номе докаже јасно и бистро њихову или његову заблуду. (II Тимот. гл. 2, 25). Остане ли упоран и нема наде, да се може повратити на пут истине, а заиста је опасан; то онда јерес, па и свако учење противно хришћанскоме у присуству народа у цркви, не именујући заблудјела лица, јасним и силним доказима из св. Писма и свје-дочанствима старих учитеља, треба изобличити просто и без икаквог ниског и јаросног нападања (II Тимот. гл. 2, 14). Не обрете ли се пак ни сада, него још жешћим и зашљепљенијем по стану; то пастиру не остаје друго, да ли да поучи своје правовјерне парохијане, да не слу-шају тако ниско и штетно учење и код онога или онијех, од којих такво учење проистиче, да се клоне и с њим или с њима се не друже (Тит. гл. 1, 13) ²⁾

29.

Такво обличење јеретика и свих оних, који неправо мудрују, мора се вршити ревносно (Тит. гл. 1, 13). Ревношћу Божјом, усрђем на спрам

¹⁾ Св. Григорије богослов говори: „прељубник не тражи дјецѣ, него да засити своје страсти. Тако се може заиста и проповједник, који тражи славе, назвати прељуб-ником слова Божјег; јер својим проповедањем не препорађа Богу синове, него тражи похвалѣ.

²⁾ Бл. Августин у тумачењима на јеванђ. Јована трактат 46 вели: Вук је овцу за грло ухватио, ђаво прав-овјернѣ јереси научио; а ти мучиш, не браниш, бојиш се. О најемниче, вука си видио, па побјеже; присутан си био, а ти бјежиш, и још — шутити!

слави Божјој и спасењу љуцкоме, не давши се у руке страстима, каквима су владали лажни пророци (Гал. гл. 4, 17), разумно и смотрено, крепосно³⁾ треба изобличавати. Ако се буде па-стир на јерес љутити и јаросно викали, то ће сами правовјерни у себи посумњати о истини, а тому срце ће их забољети за оерамоћену сад заблуђену своју браћу.

30.

г) *Исправљати покварене и незаконике.* Трећи је начин поучавња покварене и незаконике исправљати, при коме треба имати особите опрезности⁴⁾ и вјештине. Двије су врсте покварених и незаконика: *пришајаних* и *очистих* или *јавних*. С првима треба тајно поступати и исправљати, само ако није њихово безакоње избило на јавност цркви (Мат. гл. 18, 15, не успију ли пак приватне цоуке и опо-мене, безакоње тому избило је на јавност, у таком случају, држећи се препорције између хране и љекарства, јавно и пред свима треба лијечити, т. ј. незаконике и покварене треба изобличавати, како би се други сичували и страх имали (Тимот. гл. 5, 20):

³⁾ 66. пр. карт. сабора: „нашли смо за добро посту-пити са Донатистима благо и тихо, премда се они беспо-којним својим одступништвом и веома удаљују од јединства тијела Господња; не би ли таквим нашим одношајем њима постало са свијем јасно свима онима, који су уловљени њиховим ошћењем и њиховом дружбом, каквом су жалости заблудом они заведени“.

⁴⁾ Златоуст у књ. о свештенству говори: треба много вјештине, да се болесници наговоре, да пристану на лијечење од свештеника, па не само то, већ да им за лијечење буду и захвални. Јер кад се неко, који је свезан отима [а може то], тад зло бива још горе; кад се не осврће на ријечи које попут гвожђа сијеку, ствара тим неосвртањем нову рану и случај за лијечење постаје узроком још веће бо-лести. Нема тога ко би га могао присилити и против његове воље лијечити. И шта да чини? Ако преблаго по-ступиш са онима, с којима би требало оштрије и ако не засијечеш дубоко код овога, код кога треба, тад обрезујеш истина један дио ране, а други остављаш; и ако без ми-лости зарежеш као што треба, тад онај клоне од бола; баца од себе све, и љекарији и завој, те скрхавши јарам и раскинувши везе.

(Наставиће се).

ПРОПОВЕД НА СВ. ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ДИМИТРИЈА.

Ицѣ ѿ мѣра кыте кыли, мѣрѣ оуко
коѣ люкылѣы: аккоже ѿ мѣра нѣст
но азъ избрахъ кы ѿ мѣра, и гш ради
не закидитъ какъ мѣрѣ“. (Јов. 15 11,

Како је крaсно, како мило и угодно, кад погледамо, како се на све стране целога света у своме сјају блиста св. крст Христа Спаситеља; он нам казује да је настало доба, када је дозвољено свакоме Хришћанину поштовати Господа свога духом и истином, да је сваком земном човеку слободно притицати искреним срцем св. месту богопоштовања и тамо се молитвом душевно крепити, да му нико више не брани исповедати Бога свога срцем и душом и целим животом својим.

Није тако било у првим вековима хришћанства! . . . О колико је осетила и искусила млада и нова црква, још у развѣтку своме, горчине и гоњења од стране незнабошког света! Колико је крви потоком потекло за свету веру, док није хришћанско друштво почело уживати благодатне плодове мира и спокојства. Колико гоњења предузимаху незнабошки цареви против Хришћана, видећи да се ова нова вера све више шири! Но све то остаде без успеха жељеног, јер крв светих мученика бејаше само семе, из ког повиче безброј нових Хришћана. Богомољци се скриваху по забитим местима, па и ту их стизаше гњев незнабошки; следбеници Христови крили су се у подземним пећинама и тамо их нађе немилосрђе и пакост гонитеља.

За то је и рекао Христос, предвиђајући све оне сметње, што ће Хришћани у животу своме савлађивати морати, ону реч пуну утехе и одобравања својим апостолима: „Кад биете били од света, онда би свет своје љубио: а како нисте од света, него вас ја од света избрах, за то мрзи на вас свет“. И ова је реч учинила велика чудеса, њом охрабрени трпели су св. мученици и страдалници најстрашније муке и патње за св. веру своју, старци и деца, људи и жене, радосно су полазили на место мучења и тамо исповедаху смело и тврдо св. веру у Исуса из Назарета. Ни мач, ни огањ, ни тамница ни окови, ни најгора страдања не могоше их застрашити, него с осмехом на лицу свршаваху живот свој у нади да ће се сјединити с Христом Спаситељем.

И св. великомученик Димитрије мироточиви, чију успомену данас прослављамо, убраја се у ред великих бораца за св. веру Спаситељеву. И његова је невина крв земљу оросила и он беше гоњен и мучен незнабошком мржњом све до конца живота свога; за то га и славимо данас у молитвама и песмама црквеним, са његових мученичких заслуга.

Па како и да га не славимо заједно са мноштвом свих св. мученика, што засведочише крвљу и животом својим божанску истину?

Свака кап свете крви њихове треба да нам је драгоценост благо, из којег блистају најзори тији примери њихове: 1) непоколебиве вере 2) мужаствене неустрашивости и 3) савршене љубави.

I.

Свети мученици су нам пример непоколебиве вере. Ни због чега другог не гоњаху их безбожници, него што се тврдо држаху своје вере, што се гнушаху и презираху поганске идоле с њиховим божанством. Заповедају им да се идолима клањају а они одговарају: „Бог је Дух, и који му се моле духом и истином треба да се моле“¹⁾ и за то су их мрзили незнабошци. Обећавало им се све, части и достојанства овог света, само нека се одрекну своје вере; но они то одбијаху, па се поносе својом вером, својом непоколебивом сталношћу и уверењем, да их чекају вечна достојанства на другом свету, па тиме разјарише против себе незнабошки свет, славне говорнике, филозоф: и саме цареве. Претили су им и самој смрћу, али и то их није застрашити могло, вера им је њихова обећавала бесмртност и даваше им снаге, да и смрт победе; а кад им се већ душа растављала од тела и тад их је Спаситељ храбрио оним умилним речима: „Не бојте се оних, који убијају тело: а по том не могу ништа више учинити“²⁾

Тако и св. великомученик Димитрије. Он се родио у Солуну од хришћанских родитеља, који још у тајности исповедаху Христа, јер се

1) Јов. 4. 24.

2) Лук. 12. 4.

бојажу гоњења од цара Дијоклецијана и Максимијана. Но већ у младим годинама свога живота веровао је великомученик у Христа, па не само да је био сам реван Хришћанин, него је и друге побуђивао да тако буду. А када је по очевој смрти постао вођа Солунски (начелник), тада се јавно заузимао и отворено заштићавао све Хришћане. Ово дочекује цар Максимијан, који се враћао у то доба кроз Солун и тако га то разгневи, и заповеди да се св. Димитрије баца у тамницу. Али једном пусти овај светитељ једног младића Нестора кроз прозор од тамнице и наговори га да убије великаша Лија, царског доглавника, кога Максимијан врло љубљаше, нарочито с тога, што свај уздајући се у силу своју, исмеваше св. веру и понижаваше Христа на најпогрднији начин. Св. Димитрије благоволително младића кренити знамењем за ово дело, овај оде, убије Лија и страшно разгневи цара. Чувши цар, да је ово управо дело св. Димитрија, пошаље војнике у тамницу, где погубише св. великомученика а и Нестору главу одсекоше. Тако је свршио овај светитељ свој непорочни живот.

II.

Св. мученици су нам пример мужанске неустрашивости. Не попустише и не заведоше се нити обећањем нити претњама, којима их је страшило незнабоштво, одважно прилазише мачу, да их погуби, огњу да их спали, љутим зверима, да их рашчупају, мушки подношаху најљућа страдања. А при том и они бијашу само земни људи, којима беше мио овај кратки земни живот, који се бојажу смрти и несреће, но ипак не подаваху се том у својој неустрашивости. А колико треба моћи и снаге, кад се детенце погледајући за матером — мученицом, која се на муке води, овако пита: шта ми на концу поручујеш мајко мила? Колико треба постојанства оцу, када се на смрт води а дечица га његова прате лијући сузе и говорећи: Оче немој да нас оставиш! Колико треба неустрашивости, да се једна девојка у цвету младости своје за веру жртвује и положи живот свој! Тако сви ти борци за венац вечне славе нису се страшили и вољно на смрт иђаху, и ако су знали да их тамо чекају горке муке. О свима мученицима и њиховом страдању говори нам св. апостол: „А други ругање и бој поднесоше, па још и

окове и тамнице; камењем побијени бише, претрвени бише, искушани бише, од рана помреше; идоше у кожусима и козијим кожама, у сиротињи, у невољи у срамоти. Којих не бијаше достојан свет, по пустињама се потуцаше и по горама, пећинама и по рупама земаљским.“¹⁾ Тако их је безброј умрло а сви показаше силу, одважност и пожртвовање за св. веру.

III.

Св. мученици су нам и пример савршене љубави према Богу и ближњему. Јер како не би љубио оног Бога „коме тако омили свет, да је и Сина свог јединородног дао, да ни један који Га верује не погине, него има живот вечни“²⁾ Љубав Богу и ближњему проводила је св. апостоле кроз њихова страдања на ширење св. вере, она бијаше у срцима мученика и при самим мукама тако да су се Богу молили и за своје мучитеље. Св. Стефан, вели молећи се за убице своје; „Господе не упиши им у грех“.³⁾ Умиреним срцем по том умираху страдалници. У њих се не рађаху никада рђаве жеље и помисли, када их кињаху, суђаху и убијаху, јер је њих спајала савршена љубав с омиј светом, где нема освете и мрзости, но где влада вечна љубав. А својим примерним животом, вером, пожртвовањем и љубављу стеклоше себи част и уважање, не само у оно доба него и међу нама, јер их и ми поштујемо, па и ако им се тело већ у пепео претворило, скупљамо се да прославимо дан успомени њиховој посвећен и њима се смјерно помолимо.

Али погледамо ли ми на живот свој па га испоредимо са животом св. мученика, морамо се застидити, кад се запитамо, где је наша вера, где наша одважност, где наша љубав? Вера нам је ослабила, одважност и пожртвовање прешло у ладнокрвност, а љубав се је са свим нестало, и ако смо истога састава, и ако имамо једнаку, — људску природу као св. мученици, као и св. Димитрије.

Па за то, љубазни Хришћанине, погледај на те сјајне примере светих мученика и научи се своју веру ценити, јер је она орошена светом крвљу њиховом; погледај човече на те живе

¹⁾ Јевр. 11. 35—39.

²⁾ Јев. 3. 16. —

³⁾ Дел. 7. 60.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

примере неустрашивости и научи се смирено
сносити страдања у бурним дневима свога жића;
погледај љубезни, мој, на тај неусаљиви извор
љубави, и научи се праштати своме непријатељу
и њега љубити, и тада ћеш постати истинским
слугом и Спаситеља свога.

Вера св. мученика нека утврди веру твоју,
из мужаствености св. страдалника нека ојача

твоја непоколебивост, а из љубави тих бораца
за св. веру Христову нека и у теби процвета
љубав према Богу и ближњему, која води жи-
воту божанности. Амин.

У Земуну месеца септембра 1894.

По руском

Симеун Аранички.

Протепрев. капелан.

ЧОВЈЕКУ.

Посвећено пароху госп. Стевану Бубњевићу.

Кад туга тјело свлада —
Кад боли срце море —
Кад душа нема мира,
Погледај само горе.
Утјеху чу ћеш с неба —
Милост је горе само,
Да ће је ко је треба —
Там' треба да гледамо.

Човјече — слико Божја —
Вишњег ремак дјело —
Када ти сузе рониш,
Рони их и он за цјело. —
Милост је горе само,
Там' треба да гледамо, —
Утјехе земља нема,
Тек гроб ти она спрема.

А кад ти врјеме дође —
Да земља прима своје —
Не жали трулог тјела,
Јер замља само то је.
Душу тек чисту пази,
Из смрада нек одлази —
Тамо — до двора своји,
Гдје безброј звјезда стоји.

Врати је чисту друже,
К'о што ти дође чиста —
Гледај, ко друге њене,
Нека се горе блиста!

Лело Уничич.

тузлањин.

СЈЕЋАЈМО СЕ ДЈЕЦО МАЛЕ СПРОЧАДЦ.*)

Од Јована Шарића, пароха церанског у Далмацији.

Сјећати се дјецо,
Ми имамо кога:
Равне вама браће,
Умилога Бога.
Зими мале пазмо
Како јадни плачу,
Без коњака вајни, —
Свуда голи свачу.

Сјећамо се јадних,
Крва њима дајмо;
Ум'рјеће нам вајни,
Бол у души знајмо.
Надвохајте дјецо
За милога Бога,

Траж'те дјецу голу,
Бог вам вели тога.
Ако тако буд'те,
Ви вршили дужност,
И Бог дат' ће вама:
Добра и услужност.
26. маја 1895. год.

*) По велеважном г. де Амицис: „Ai Fanciulli el'un collegio.“

www.unilib.rs А.Е. М. К. Д. Б. Е број 2522.

Статистички преглед српско-православне

Број	Протопрезвитерати	Цркви	Манастира	Села	Парохија	Љуѓа	Душа
1	Сарајевски	6	—	162	10	2680	28411
2	Височки	2	—	114	3	868	6670
3	Рогатички	2	—	219	6	1484	13452
4	Вишеградски*)	3	—	96	5	1245	7885
5	Бањалучки	12	1	111	17	4559	42609
6	Градешки	8	—	50	10	3350	24072
7	Тешански	6	—	68	10	2370	20821
8	Прњаворски	8	—	65	12	3093	22143
9	Приједорски	13	—	54	12	2927	21884
10	Кључки	8	—	52	9	1794	15040
11	Крупски	17	—	41	11	3212	28300
12	Савски мост	11	—	59	8	2674	18402
13	Травнички	6	—	125	6	1224	12463
14	Љевански	6	—	51	6	1672	12642
15	Гламочки	3	—	73	5	1357	10853
16	Бугојански	4	—	115	7	1251	13647
17	Маглајски	4	1	58	10	2460	19463
18	Герзовачки	4	—	61	7	1526	12388
19	Бихаќки	8	—	39	7	2435	16164
20	Дервентски	9	—	69	10	2519	18223
21	Костајнички	20	1	74	14	4753	33001
22	Петровачко-уначки	10	1	52	12	2951	23037
23	Варцар-вакуфски	6	—	109	8	2058	20047
24	Власенички	5	1	145	9	2137	18481
25	Сребренички	12	—	86	13	1618	15404
Свега		193	5	2148	227	58.217	475.502

А.Е. М. српско-православна консисторија Сарајевска

Српско-православни богословски завод у Рељеву

Надзиратељ јерусалимских добара у Босни и Херцеговини и почасни члан консисторије

Вјероучитељи (катихете) у комуналним Сарајевским школама

Војни свештеник за Босну и Херцеговину

Свештеник централне казнионе у Зеници

*) Парохија бањска и голешка причисљене су епархији призренској у новоаварском санџаку.

архидијезезе Дабро-босанске за 1894. годину.

вјечано парова	Рођено		Умрло		С в е ш т е н с т в о								
	мушки	женски	мушки	женски	Ђакона	прото Ђакона	свеште- ника	прота	јеромо- наха	Синђела	прото- синђела	игумана	архиман- дрита
220	659	608	496	455	—	—	11	—	—	—	—	—	—
85	165	155	158	104	—	—	1	—	1	—	1	—	—
70	268	244	123	109	—	—	7	1	—	—	—	—	—
103	180	191	84	99	—	—	5	1	—	—	—	—	—
353	825	815	482	474	—	—	14	1	2	—	—	1	—
240	522	587	262	291	—	—	10	—	—	—	—	—	—
219	453	410	285	323	—	—	8	1	—	—	—	—	—
246	523	481	317	256	—	—	11	—	—	—	—	—	1
217	498	452	369	349	—	—	10	2	—	—	—	—	—
84	394	342	205	199	—	—	8	2	—	—	—	—	—
154	624	530	364	347	—	—	9	1	—	—	—	—	—
105	430	416	223	209	—	—	8	—	—	—	—	—	—
134	289	252	190	176	—	—	8	—	—	—	—	—	—
60	327	297	201	166	—	—	4	2	—	—	—	—	—
69	244	250	159	165	—	—	4	1	—	—	—	—	—
119	351	343	206	230	—	—	7	—	—	—	—	—	—
165	382	390	301	310	—	—	10	—	—	1	—	—	—
142	327	260	190	168	—	—	6	1	—	—	—	—	—
125	415	376	314	318	—	—	6	—	—	—	—	—	—
169	451	389	249	265	—	—	9	1	—	—	—	—	—
211	774	696	460	426	—	—	9	2	1	—	—	1	—
135	608	593	452	468	—	—	13	—	—	—	—	—	—
139	384	407	207	200	—	—	7	2	—	—	—	—	—
126	324	328	282	295	—	—	7	1	—	—	—	—	1
127	339	303	186	210	—	—	9	1	—	—	—	—	—
3817	10756	10115	6765	6612	—	—	201	20	4	1	1	2	2
.	—	1	1	3	—	—	—	—	1
.	—	—	1	2	—	—	—	—	—
.	—	—	—	—	—	—	—	—	1
.	—	—	—	2	—	—	—	—	—
.	—	—	1	—	—	—	—	—	—
.	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Укупно					—	1	205	27	4	1	1	2	4

Р А З Н О.

С благословом Њ. В. АЕ и митрополита Дабро-босанског Господина Ђорђа Николајевића, дана 29. октобра о. г. протопрезвитер сребренички, у присуству свештенства и парохијана осветио је и посветио темељ цркви православној у Селу Карини — котара сребреничког. Зидане цркве, наставиће се на прољеће идуће године. Сретно!

На дан св. евангелиста Луке о. г. у селу Шиповљанима — котара петровачког — осветљано је ново црквено звоно од пречасног пароха и надзиратеља петровачког протопрезвитерата Косте Новаковића.

Покушаји уније. — У далматинским мјестима: *Врљаци, Крчкама и Балцима*, постаје 3 унијатске парохије у којима данас има, како „Ново Вријене“ пише, свега 40 душа, с њедбеника унијатских, који су негда испале из крила православне вјероисповијести. То „многобројно“ стадо своје посјетио је у почетку новембра о. г. бискуп крижевачки *Дрохобецки*, који је *ласкањем, замамљивањем и пошкупљивањем* заузео дванајест православних старјешина, који су дали ријеч, — да примају унију. На тај глас, стигао је у Врљацику високопреосвећени епископ далматински *г. Др. Милаш*, коме је испало за руком заблуделе старјешине на кајање побудити, те су одмах деветорица од уније одступили, дочим ни она тројица неће остати тамо, јер ће их гристи савјест ради изневјерења своје праједовске вјере, за коју су њихови предци ка коцу и конопцу издишући чували и бранили је. — Чувајте се, православна браћо, онијех, који вам у овчијој кожи долазе и варају вас, одводећи заблуделе путем неистине — путем вјерске вам пропасти. У православљу сте се изродили, у православљу и ви и дјеце ваша треба да умирате; у православљу је спас душа ваших!

На Цетињу (Црна Гора) на Ваведеније Богородично о. г. прослављена је свечаним начином *двадесетипетогодишњица дјевојачког института царице Марије*. Срећно!

Уважени епископ старинар и књижевник *Вид Вулетић-Вукасовић из Корчуле*, одликован је орденом св. Саве V. степена. Честитамо. Живео!

Јављају нам из Травника, да су браћа *Фофики*, угледни онамошњи трговци, придарили

цркви травничкој један лијеп цвијет (полијелеј) Хвала им!

На знање свештенству. У Сарајеву (Франц. Јосифова улици) од више година настањено живи г. *Леополд Фогл*, који, осим осталог, израђује за све политичке уреде печате од месинга и каучука. Код истога се могу поручити печати и за парохијалне уреде и печати храмовски са сликом светитеља. Осим тога г. Фогл израђује и све друго у резбарску струку спадајуће лијепо и солидно. Црквени одбори и парохијално свештенство може наручбине своје упућивати на поменућу фирму и уз *поштанско поужеће*, а коме је лакше и преко уредништва овога листа.

Сијело срп. прав. цркв. пјевачког друштва „Слоге“ обдржано је у друштвеним просторијама овде у Недељу вече 29. Октобра, са овијем програмом: „Долине тутње“ од Јанка, пјевао мјешовити збор. „Мрве хљеба“ од Љ. Непадовића, декламовао госп. Цвијетић. „Како је Бихах пао под турске руке“, пјевао уз гусле Остоја Томић тежак! „Први пут с оцем на јутрење“ приповијетка од Л. К. Лазаревића, читао г. Л. Вуковић. „Ода мојој Ђутури, декламовао г. Милановић. „О народном опадању“ предавање г. Стеве Калуђерчића и „Вијенац срп. нар. пјесама“ од Бошњакчића, пјевао мушки збор.

У II. дјелу, игране су нар. срп. игре. Сијело је било многобројном публиком посјећено. Цио програм испео је на задовољство, а предавање г. управитеља Калуђерчића, било је круна свега. Постараћемо се, да тај врло поучни говор донесемо у листу и за наше читатеље.

Јавна благодарност. Побожна христјанка и добра Српкиња госпођа Савка Михаиловићка, супруга овдашњег трговца Јове Михаиловића, даровала је нашој цркви у Бихаћу једну велику, бакрену посуду за свећење богојављенске водике у вриједности 16—17 форината. Исто тако даровала је врла Српкиња госпођа Савка Судчевићка један стихар свештенички, кога је она сама собом израдила; а госпођа Перса Грбићка скројила је 6 дјечињих црквених кошуља од врло лијепе материје.

Потписани у име срп. прав. црк. школске општине изриче вриједнијем и побожнијем дароватељицама топлу благодарност са жељом, да

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

би се многе наше госпође варошанке на њих угледале, те мјесто лукеузних безпотребних хаљина и туђих накурада, којима сваки даном терете своје мужеве, сјетиле се и богоугодних дјела, те да који дарак приложе и св. матери цркви, јер смо увјерени да ће у њој наћи веће утјехе и задовољства срцу своје, него у свима помодним ношњама, пљесовима и раскалашним свјетским забавама, које су се, жалибоже, на више мјеста, на преголему жалост нашу, већ прилично у нашем народу одомаћиле.

У *Бихаћу* 26. септембра 1895.

Коста Ковачевић.
парох и пресједник.

Јавна захвала. Српско православно црквени одбор налази се побуђеним истићи јавну захвалност, на првом мјесту овдашњем велеуваженом грађанину и подпресједнику црквеног одбора г. Милану Јовановићу, који увиђајући јадно, биједно и сиромашно стање наше цркве у Гостовићу, побуђеним се нашао, те је 5 фини ђачки стихара су 5 ђачких чирака и дарцима за свето причешће у вриједности од 20 фор. овој цркви подарио.

А такођер и супруга свештеника нашега г. Николајевића, подарила је 1. „Илитон“ на часну трапезу и 1. „застирач на проскомидију у вриједности од 15 фор.

За тим смо купили од г. Јове Митричевића из Сарајева, једно свештеничко „одјејаније“ са дискосом“ и звјездицом“ у вриједности од 70 фор. и једну црквену „литију“ од „Браће Поповића“ из Цовог Сада, у вриједности од 32 фор. са поштарином.

У име купљених горњи ствари, пало нам је добровољни прилога у готову новцу у Жепчу и Гостовићу први и други дан Васкрсенија укупно 68 фор. и 86 новч.

Те свима приложницима од стране овога српско православног одбора, изриче се најтоплија захвалност. Свемилостиви Бог нека свима дародавцима и добрим хришћанима подари сваку срећу и здравље, како би и у будуће могли оваке и друге дарове поклањати, светој матери цркви. Дај боже да се и други на њих угледају!

Из сједнице српско православног црквеног одбора, држатог.

У *Жепчу* дне 20. Августа 1895.

за одбор:
Никола Николајевић.
парох.

Јавна Благодарност. Рашид-бег Пашић мухамеданац из Бијељине, који се је нашао код својих кмета у Велиноме селу кад је изасланик ове црквене општине са дозволом високе владе покупао добровољне прилоге код драге нам браће у бијељинскоме котару за градњу православне цркве јеремићске, у котару и протпрезвитерату власеничкоме даровао је у име своје и своје браће Амег Бега, Аки-бега и Сија-бега 500 ока куруза за градњу исте цркве.

На овој својској помоћи и племенитом дару подписата црквена општина реченоме бегу овијем путем најусрдније благодари и захвална остаје, желећи му од свемогућег ерећан, дуг и најповољнији живот!

У *Јеремићима* 31 октобра 1895
подпресједник
Васо Дукић,

пресједник
Јован Брежанчић,
парох.

Јавна Благодарност. Висока земаљска влада „за Босну и Херцеговину“ очинском бригом и великој милости благоизволила је нашој светој цркви у Јеремићима даровати три књиге: I. и II. дио октоика и апостол. Овај узвишени дар високе владе одклонио је знатну оскудицу у овдашњој цркви.

Овијем се од стране ове црквене општине високој земаљској влади са нај већом подајничком вјерности изриче нај топлија благодарност.

У *Јеремићима* 27 октобра 1895.

За српско-православну црквену општину
подпресједник.
Васо Дукић.

пресједник:
Јован Брежанчић.
парох.

Јавна благодарност. Висока земаљска влада „за Босну и Херцеговину“ у Сарајеву благоизвољела је ове године поклонити храму св. Апостола Петра и Павла у Добоју.

1. Апостол.

2. Октојиха (1. и 2. дио) у тврдом кожном повезу, прештампане у Сарајеву, — на чему јој потписана општина најтоплије захваљује.

Даље приложише нашем сиромашном храму Стево Лазаревић из Добоја 50 фор. у готову новцу, и Игњат Трифковић 1 фину „Индитију“, те и њима искрено благодаримо, желећи, да их Господ Бог обдари здрављем, срећом и благословом Својим.

Срп: прав: цркв: школ. општина

У *Добоју* 6. октобра, 1895.

за пресједника:
Јован Ј. Брањшевић
свештеник.

Јавна благодарност Висока земаљска влада „за Босну и Херцеговину,“ благоизволила је милостиво, преко славног котарског уреда у Билећу а у протопрезвитерату истом, даровати црквама по три комада књига октојиха (осмогласника). I. и II. дио један Апостол, храму св. Пророка Илије у Мируше, храму св. оца Николаја у Звијерни, све три цркве добиле су по три комада горе наведених књига.

Овим се од стране српско православног црквених општина и ниже подписао, изриче високој земаљској влади најтоплија благодарност.

Из српско-православног протопрезвитерског уреда.

У Билећу 5. Децембра 1895.

Надзиратељ протопрезвитерата:

Ђорђе Периновић.

свештеник.

РУКОПОЛОЖЕНИ.

Гавро Гашић, свршени рељевски богослов, родом из Сарајева, рукоположен је 21. новембра од Његова Високопреосвештенства госп. Митрополита Николајевића за ђакона у Сарајеву, а 3. Децембра о. г. од Високопреосвештеног Митрополита херцеговачког госп. Серафима у Мостару за свештеника. Гашићу је предата у администрацију упражњена парохија *Зеница*.

Алекса Поповић, такође богослов рељевски родом из Сочковца, рукоположен је од Високопреосвештеног Митрополита Херцеговачког госп.

дина Серафима 3. и 4. Децембра о. г. у Мостару за ђакона и свештеника, те му је повјерена парохија *Кобаиш*, прњаворског котара. у администрацију.

Прим: Болести ради нашег митрополита, умољено је Његово Високопреосвештенство Митрополит мостарски, да горе поменуту двојицу богослова у чин свештенички рукоположити изволи, чему је он радо изволио одазвати се, на чему нека му је овијем изреченаучтива благодарност.

ЧИТУЛА.

Миле Кеџман

парох Смиљански протопрезв. Петровачког.

Био је од више времена сувој болести наклоњен а од прољетос оболио је од исте, која га је тако обрвала била, да се је држало, да још онда жив остати неће, али промислу Божијем би угодно, те се он мало поправи и подигне. Но од почетка септембра о. г. он падне у постељу, пак после 6. недељног боловања на 15. октобра о. г. у недељу пресели се у вјечност.

Исти се је претходно са тајном св. исповједи за путовање у вјечно обиталиште припремио.

У понедељак на 16. октобра протопрезв. Уред службено објави свему подручном свештенству за смрт у Христу брата, позвавши их да по могућности спроводу учествују, који је одређен за 17. октобра у 2. сата по подне.

Тијело покојниково спроведено је у присутности многобројног народа особито дотичних парохијана који су га волили и јако љубили, што су и овом приликом засвједочили. Опијело

свршено је у цркви парохијалној у Смољани од надзир протопрезв., Дмитра Ђуриуса из Вођенице, Давида Прошића из Смољане, Вукова Милановића из К. Вакуфа и Никодима Новаковића из Буковаче.

По свршеном опијелу надзиратељ је држао сходан говор, опростивши се са покојником, као са својим у Христу братом а и школским другом.

Свештеник Миле Кеџман, родио се је 1858 у Дринићу од родитеља усопшег Лаке Кеџмана бившег пароха Смољанског и Саве рођ. Радушић из Смољане. Основну школу учио је у Буковачи код вриједног учитеља српског Ђуре Штрпца, који је после свештеник био у протопрезв. Љеванском. Богословију учио је у Бањалуци од 1872—1875.

Рукоположен је од блаженопочившег митрополита Дабро-босанског Антима у Бањалуци 3. и 4. октобра 1879. и одређен на парохију Смољанску, коју је све до смрти своје ревно служио.

Усопши свештеник Кеџман оставио је иза себе ојајену му супругу Ђују рођену Мирковић и јединицу кћер Сару и то обе у неопскрбљену стању.

Мир пепелу његовом!

Н.

ЧИТАЊУ АПОСТОЛА И ЈЕВАНЂЕЉА У НЕДЈЕЉЕ КРОЗ 1896. ГОДИНУ.

Мјесец Датум	Недјеље.	Глас воскрсени	На јутрењу Јеван- ђеље воскресно, за- чало.	На литургији	
				Апостол зачало.	Јеванђеље зачало.
Јануар.	7	8	11. Јов. вач. 67	224 од пол.	Мат. 8.
	14	1	Мат. вач. 11.	296 и 318	Лук. 89. Јов. 36.
	21	2	2. Мар. вач. 70.	135	Лук. 79.
	28	3	3. Мар. 71.	140	Мат. 106.
Фебруар.	4	4	4. Лук. 112	112	Мат. 17.
	11	5	5. Лук. 113.	329 од пол.	Јов. 5.
	18	6	6. Лук. 114.	304 и 318	Мар. 7. Јов. 36.
	25	7	7. Јов. 63.	311	Мар. 37.
Март.	3	8	8. Јов. 64.	314 и 229	Мар. 40. Мат. 10.
	10	1	9. Јов. 65.	321 од пол. 208	Мар. 47. Лук. 33.
	17	—	Мат. 83.	247.	Јов. 41.
	24	—	—	1	Јов. 1.
	31	—	1. Мат. 116.	14	Јов. 65.
Април.	7	2	4. Лук. 112,	16	Мар. 69.
	14	3	5. Лук. 113.	23	Јов. 14.
	21	4	7. Јов. 63.	28	Јов. 12.
	28	5	8. Јов. 64.	38	Јов. 34.
	Мај.	5	6	10. Јов. 66.	44
12		—	Јов. 65.	3	Јов. 27.
19		8	1. Мат. 116.	330	Мат. 38.
26		1	2. Мар. 70.	81 од пол.	Мат. 9.
Јуни.	2	2	3. Мар. 71.	88	Мат. 18.
	9	3	4. Лук. 112.	93	Мат. 25.
	16	4	5. Лук. 113.	103	Мат. 28.
	23	5	6. Лук. 114.	110	Мат. 29.
	30	6	7. Јов. 63.	116	Мат. 33.
	Јули.	7	7	8. Јов. 64.	124
14		8	9. Јов. 65.	128 и 334	Мат. 59. и 11.
21		1	10. Јов. 66.	131	Мат. 72.
28		2	11. Јов. 67.	141	Мат. 77.
Август.		4	3	1. Мат. 116.	158
	11	4	2. Мар. 70.	166	Мат. 87.
	18	5	3. Мар. 71.	170	Мат. 89.
	25	6	4. Лук. 112.	176	Мат. 92.
	Септембар.	1	7	5. Лук. 113.	181
8		8	Лук. 4.	215 и 240	Јов. 9. Лук. 54.
15		1	7. Јов. 63.	203 и 188	Мар. 37. Лук. 17.
22		2	8. Јов. 64.	194	Лук. 17.
29		3	9. Јов. 65.	200 и 43.	Лук. 26. и 24.
Октобар.		6	4	10. Јов. 66.	203
	13	5	11. Јов. 67.	302 од пол.	Лук. 35.
	20	6	1. Мат. 116.	220	Лук. 38.
	27	7	2. Мар. 70.	221	Лук. 39.
	Новембар.	3	8	3. Мар. 71.	224
10		1	4. Лук. 112.	229	Лук. 53.
17		2	5. Лук. 113.	233	Лук. 66.
24		3	6. Лук. 114.	250	Лук. 91.
Децембар.		1	4	7. Јов. 63.	258
	8	5	8. Јов. 64.	280 од пол.	Лук. 71.
	15	6	9. Јов. 65.	257	Лук. 76.
	22	7	10. Јов. 66.	328	Мат. 1.
	29	8	11. Јов. 67.	200	Мат. 4.

Помични празници и свеци по пасхологији у 1896 години.

1. Рођење Христово (Божић) у Сриједу. — 2. Месојеђа има 35 дана. — 3. Триод почиње 14. јануара. — 4. Месне покладе 28. јануара. — 5. Бијеле покладе 4. фебруара. — 6. Евдокија мученица III. недјеље вел. поста у петак. — 7. 40 мученика (младенци) IV. недјеље вел. поста у суботу. — 8. Алексије човјек Божији VI. недјеље вел. поста у недјељу. — 9. Ђурђевдан у уторак V. недјеље Самарјанке. — 10. Благовијести у понедјељак свијетле недјеље (други дан васкрса). — 11. Цвијети 17. марта. — 12. Васкре (Пасха Христова) 24. марта. — 13. Јеванђелист Јован богослов у сриједу VII. недјеље св. Отаца. — 14. Преполовленије 17. априла. — 15. Спасов-дан 2. маја. — 16. Тројичин-дан (Педесетница) 12. маја. — 17. Недјеља свих светих 19. маја. — 18. Петрова поста има 40 дана. — 19. Петров и Павлов-дан пада у Суботу. — 20. Велика Госпојина (Успеније) у четвртак. — **Постови:** 1. Васкршњи почиње 5. фебруара у понедјељак. — 2. Петровски почиње 20. маја у понедјељак. — 3. Госпојински почиње 1. августа у четвртак. — 4. Божићњи почиње 15. новембра у петак.

Б. П. п.

ШТОВАНОЈ Г. Г. ПРЕТПЛАТНИЦИМА И САРАДНИЦИМА.

Са овим бројем, „Источник“ завршује девету, а ступа у своју десету годину живота. Лист ће и одсад излазити у мјесечним свескама, не мијењајући му облика, уз цијену од 4 фор. годишње. До сада се радило, како се могло, знало и умјело, а тако ће исто и одсад, придржавајући се програма и пазећи на цијел, ради које је овај лист покренут. Лист ће и на даље радити у корист српско-православног свештенства; биће му учитељ у свима религиозно-моралним странама и садржина ће му у идућој 1896. години бити богатија, него ли у овој години.

Захваљујући г. г. сарадницима, који су лист и с ове и с оне стране Саве и Дрине својим књижевним радовима потпомагали, молимо, да тога и на даље „Источнику“ не украта. Нијесмо жали боже, у таквом положају, — да им радове новчано награђивати можемо, као што би то и требало, но за то ћемо њихова цијењена имена у јавности проносити, не да их фалимо; јер то њихова скромност ни дозволила неби, него ли за то, да се и друге млађе и спремније снаге угледају на њих, па да нам и они припомогну својом умном снагом и моралним странама.

Г. г. Претплатницима такође нека је уљудна хвала, а пошто лист и његов опстајак једино од њих зависи, молећи их, уздамо се, да неће допустити, да овај једини црквени лист у овим крајевима, морадне престати излазити, јер би то хрђава осуда била особито за срп. правосл. Босанско-херцеговачко свештенство, коме је лист намијењен.

Претплата ни једне године не покрива штампарске и др. трошкове овога листа, с тога Његово Високопреосвештенство нам Господин митрополит Николајевић сваке године сам намирује дефицит у износу по 150 фор. За то нека је љубљеном Архипастору и за ово изражена учтива хвала. Бог нам га цркви православној и народу српском још дуго подржао. Живио!

Праштајући се са старим, желимо свима у наступајућем новом љету: мир, срећу и здравље са задовољством!

Уредништво „Бос.-Херц. Источника“.